

รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดต่าง ๆ

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาสาระทุกชนิดว่ามีรูปวากยสัมพันธ์ที่เฉพาะอย่างไร ในการวิเคราะห์รูปวากยสัมพันธ์นี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โครงสร้างของรูปวากยสัมพันธ์ตามแนวเรียง (linear ordering) โดยผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาที่จะเสนอในบทนี้ออกเป็น 2 ตอน ในตอนที่ 1 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดต่าง ๆ และในตอนที่ 2 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์ของสาระ ซึ่งจะมีรายละเอียดดังจะกล่าวต่อไป

รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดต่าง ๆ

จากการวิเคราะห์รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดต่าง ๆ แล้ว พบว่าสาระชนิดต่าง ๆ แต่ละชนิดดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 นั้น มีรูปวากยสัมพันธ์ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปวากยสัมพันธ์ของสาระที่เป็นคำสิ่งหรือข้อบังคับ

1.1 รูปวากยสัมพันธ์ของสาระที่เป็นคำสิ่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข

การปฏิบัติตาม

สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม มีองค์ประกอบ
คือ

$$\left(\begin{array}{l} - \text{เรื่องที่จะบังคับหรือสั่ง} \\ - \text{ขอบเขตของกฎหมาย} \end{array} \right) + \text{คำสั่งหรือข้อบังคับ} + (\text{กรณียกเว้น})$$

องค์ประกอบของสาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม
มี 4 ส่วนด้วยกัน คือ

- 1) ส่วนของเรื่องที่จะบังคับหรือสั่ง (ให้เลือก)
- 2) ส่วนของขอบเขตของกฎหมาย (ให้เลือก)
- 3) ส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ (บังคับ)
- 4) ส่วนของกรณียกเว้น (ให้เลือก)

องค์ประกอบในแต่ละส่วนเหล่านี้ จะมีรูปวากยสัมพันธ์ดังนี้

องค์ประกอบส่วนที่ 1 : เรื่องที่จะบังคับหรือสั่ง จากบทที่ 3 สามารถแบ่งได้เป็น

2 ชนิด คือ

1) สิ่งที่จะบังคับหรือสั่ง จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

1.1) นามวลี* ซึ่งมีโครงสร้างเป็น

* นามวลี หมายถึง คำนามคำเดียว หรือคำนามกับส่วนขยายก็ได้

ก.

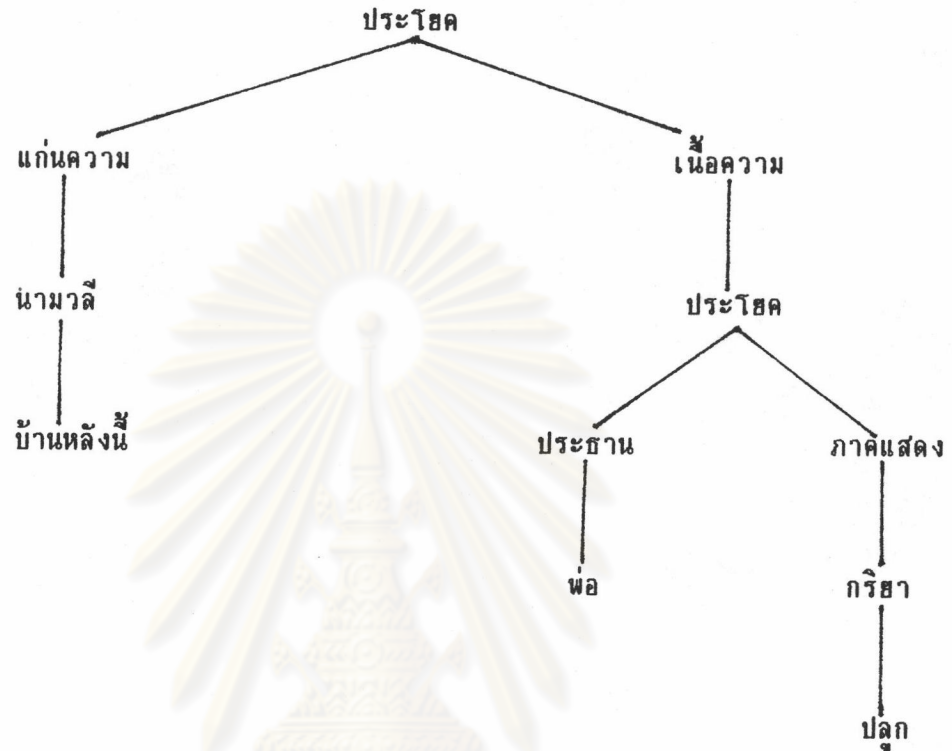
อัน + นามวลี + (คำบ่งชี้ นี้) *

คำว่า อัน นี้ ใช้เป็นคำนำหน้านามวลี เพื่อแสดงแก่นความ (Topic Marker) แก่นความ (Topic) คือองค์ประกอบของประโยคส่วนที่บอกว่าประโยคกล่าวถึงเรื่องอะไร ซึ่งจะอยู่ในตำแหน่งต้นประโยคเสมอ แก่นความนี้อาจมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เช่น แก่นความนี้อาจมีความหมายเป็นผู้กระทำ หรือเป็นผู้รับการกระทำ หรือมีความหมายเป็นเพียงคำขยายองค์ประกอบในประโยคเท่านั้นก็ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* คำบ่งชี้ คือคำที่ใช้ขยายได้ทั้งคำนามและคำกริยา ในกรณีนี้เป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม โดยบ่งชี้ว่าคำนามนั้นหมายถึงหรือมิได้หมายถึงบุคคลใด สัตว์ตัวไหน หรือวัตถุชิ้นใด คำบ่งชี้ ได้แก่ นี้ นั่น โน้น นี่ นั้น โน่น และอื่น (นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย,

ตัวอย่างโครงสร้างของประโยคที่เป็นความหลัก

คำบ่งชี้ นั้น เป็นคำตามหลังนามเพื่อแสดงแก่นความ (Topic Marker) เช่นกัน เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ ได้กล่าวไว้ว่าหน่วยแสดงแก่นความ (Topic Marker) ได้แก่ คำว่า นั้น นะ หรือ นั่นหรือ นั่นหรือ นั่นหรือ เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า คำบ่งชี้ที่ปรากฏมีเพียงคำว่า นั้น เท่านั้น ไม่ปรากฏคำว่า นี้ เลย นั่นอาจเป็นเพราะคำว่า นี้ ไม่ใช่คำบ่งชี้ที่ใช้เพื่อแสดงแก่นความก็ได้ และคำว่า นั้น เกิดเดี่ยว ๆ โดยไม่ปรากฏร่วมกับคำว่า อื่น ก็ได้ เช่น "บทบัญญัติในมาตราทั้งสองก่อนนั้น..." ในมาตรา 427 แต่หากมีคำว่า อื่น ก็มักจะมีคำว่า นั้น เกิดร่วมกันด้วยเสมอเป็น "อื่น.....นั้น" เช่น "อันมูลค่าของที่นั้น..." ในมาตรา 1117 อนึ่ง คำว่า อื่น อาจเกิดเดี่ยว ๆ ได้ซึ่งพบเป็นจำนวนมากในข้อมูล เช่น มาตรา

868 "อันสัญญาประกันภัยทะเล..." เป็นต้น *

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 4 วรรค 1 "อันกฎหมายนั้น ท่านว่าต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วย
บทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ ..."

มาตรา 427 "บทบัญญัติในมาตราทั้งสองก่อนนั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่ตัวการและ
ตัวแทนด้วยโดยอนุโลม"

มาตรา 565 วรรค 2 "...การเช่านา ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเช่ากันตลอด
ฤดูการทำนาปีหนึ่ง"

มาตรา 778 วรรค 1 "ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า ต้องมีเลขลำดับ
ตรงกันกับเลขในต้นขั้ว และลงลายมือชื่อของนายคลังสินค้า..."

มาตรา 787 "กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่เก็บรักษาไว้นั้น ท่านว่าอาจโอนได้แต่ด้วย
สลักหลังใบรับของคลังสินค้าเท่านั้น"

มาตรา 868 "อันสัญญาประกันภัยทะเล ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ทะเล"

มาตรา 910 วรรค 2 "...ตัวแลกเงินซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าพึง
ใช้เงินเมื่อได้เห็น"

* คำอธิบายข้างต้นเหล่านี้ เป็นคำอธิบายเกี่ยวกับคำว่า อัน และ นั้น และหาก
พบคำว่า อัน และ นั้น ในลักษณะเช่นนี้อีกในส่วนอื่น ๆ ก็จะมีคำอธิบายดังที่อธิบายแล้ว
ข้างต้นนี้

มาตรา 1087 "อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วน
จำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ"

มาตรา 1117 "อันมูลค่าของหุ้นหนึ่งนั้น มิให้ต่ำกว่าห้าบาท"

มาตรา 1228 "มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนหรือลดทุนนั้น บริษัทต้องจดทะเบียน
ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น"

มาตรา 1404 "สิทธิอาศัยนั้น จะโอนกันไม่ได้แม้โดยทางมรดก"

ข.

นามวลี + คำเชื่อม กิต *

คำเชื่อมที่ปรากฏมีเพียงคำเดียว คือคำว่า กิต ซึ่งเป็นคำสันธานที่
ตามหลังนามวลีที่แสดงแก่นความ (Topic Marker) โดยที่แก่นความนี้ จะต้องประกอบ
ด้วยนามวลีมากกว่าหนึ่งขึ้นไป และนามวลีที่มีคำว่า กิต เชื่อมนี้ จะต้องอยู่หน้าประโยคซึ่ง
เป็นส่วนของการบังคับหรือสั่งทุกครั้ง

ตัวอย่างเช่น

* ถ้าในเนื้อหาที่จะกล่าวต่อไปมีการกล่าวถึงคำว่า กิต ในลักษณะเช่นนี้ ก็ให้
มีคำอธิบายดังที่ได้อธิบายไว้ในส่วนนี้

มาตรา 67 "คำสั่งศาลแสดงสาปสูญคดี คำสั่งถอนคำสั่งคดี ท่านให้โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา"

มาตรา 121 "การแสดงเจตนาอันได้มาเพราะกลฉ้อฉลคดี เพราะข่มขู่คดี ท่านว่าเป็นโมฆะ"

มาตรา 127 "การขู่ว่าจะใช้สิทธิอันใดอันหนึ่งตามปกตินิยมคดี เพียงแต่ความกลัว เพราะนับถืออำนาจคดี ท่านหาจัดว่าเป็นการข่มขู่ไม่"

1.2) บุพพทวลี * สิ่งที่จะบังคับหรือสิ่งอาจมีรูปวากยสัมพันธ์เป็นบุพพทวลี ซึ่งมีโครงสร้างเป็น

คำบุพพท ^{**} ใน + นามวลี + (คำบ่งชี้ นี้)

คำบุพพท ใน นำหน้านามวลี เพื่อแสดงแก่นความ คำนี้สามารถเกิดเดี่ยว ๆ ได้ เช่น "ในการจดทะเบียน..." ในมาตรา 1018 และยังสามารถคู่กับคำว่า นี้ ซึ่งเป็นคำตามหลังนามเพื่อแสดงแก่นความได้อีกด้วย

* บุพพทวลี คือนามวลีที่มีบุพพทนำหน้า (ดิเรกชัย มหัทธนะสิน. การศึกษากลุ่มประโยคในความเรียงภาษาไทย, 2523 : หน้า 27)

** คำบุพพท คือคำที่นำหน้านามหรือคำที่ทำหน้าที่ได้อย่างนาม เพื่อให้ความต่อเนื่องกันและได้ความสมบูรณ์ ได้แก่ ภายใน ภายนอก ข้างใน ข้างนอก บน ล่าง เหนือ ใต้ ภายหลัง เป็นต้น นอกจาก ฯลฯ (บรรจบ พันธุมเมธา, 2522 : หน้า 196) ในที่นี้ คำบุพพทที่ปรากฏ มีเพียงคำเดียวคือคำว่า ใน

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 410 วรรค 1 "ในการซื้อขายทรัพย์สินซึ่งมิได้กำหนดลงไว้แน่นอนนั้น ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้หมาย หรือ นับ ซึ่ง ดวง วัด หรือ คัดเลือก หรือ ทำโดยวิธีอื่น เพื่อให้บ่งตัวทรัพย์สินนั้นออกเป็นแน่นอนแล้ว..."

มาตรา 787 "ในการสลักหลังลงในประทวนสินค้าครั้งนั้น ต้องจดแจ้ง จำนวนหนี้ที่จำนำสินค้าเป็นประกัน ทั้งจำนวนดอกเบี้ยที่จะต้องตราและวันที่หนี้จะถึงกำหนดชำระด้วย"

มาตรา 1003 "ในคดีผู้สลักหลังทั้งหลายฟ้องไล่เบี้ยกันเองและไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ สั่งจ่ายแห่งตัวเงิน ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ผู้สลักหลังเข้าถือเอา ตัวเงินและใช้เงิน หรือนับแต่วันที่ผู้สลักหลังนั้นเองถูกฟ้อง"

มาตรา 1018 "ในการจดทะเบียน ท่านให้เสียค่าธรรมเนียมตามกฎหมายข้อบังคับ ซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงตั้งไว้"

1.3) รูปประโยคคำถาม ในบางมาตราที่แสดงสาระชนิดนี้ และในส่วนของ เรื่องที่จะบังคับหรือสั่ง จะขึ้นต้นด้วย รูปประโยคคำถาม ซึ่งรูปประโยคคำถามนี้ ผู้ร่าง กฎหมายไม่ได้มีเจตนาให้เป็นการถามคำถามแต่อย่างใด แต่มีเจตนาให้เป็นเพียงหัวข้อ เรื่องที่กล่าวอ้างขึ้นเพื่อจะทำการบังคับหรือสั่งต่อไป โดยที่มีรูปเป็นเหมือนกับประโยค คำถามเท่านั้น

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 208 วรรค 1 "การชำระหนี้จะให้สำเร็จผลเป็นอย่างไร ลูกหนี้จะต้อง ขอปฏิบัติชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้เป็นอย่างไรนั้นโดยตรง..."

มาตรา 622 "ทองถึงเมื่อใด ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับตราส่ง"

มาตรา 841 "ตัวแทนค้าต่างทำการไปอย่างไรบ้าง ท่านให้แถลงรายงานแก่
ตัวการ..."

มาตรา 1150 "ผู้เป็นกรรมการจะพึงมีจำนวนมากน้อยเท่าใด และจะพึงได้
บำเหน็จเท่าใด ให้สุดแล้วแต่ที่ประชุมใหญ่จะกำหนด"

มาตรา 1210 "ผู้สอบบัญชีควรจะได้สินจ้างเท่าใด ให้ที่ประชุมใหญ่กำหนด"

2) กรณีเฉพาะ รูปวากยสัมพันธ์จะเป็น

2.1) ถ้าเรื่องที่จะบังคับหรือสั่งเป็นกรณีเฉพาะเจาะจง รูปวากยสัมพันธ์
จะเป็น

วลิตายตัว ในกรณี... + (คำบ่งชี้ นั้น/นี้)

ในวลิตายตัว ในกรณี... ส่วนที่มาชยวลิตนี้ จะเป็นกริยาวลี หรือ
วลิตที่ชยชานาม เช่น วลีบอกลำดับที่ บุพบทวลิต เป็นต้น หรือเป็นคุณูประโยค ที่ชยช
ค่านาม กรณี ซึ่งเชื่อมด้วยคำว่า ที่ ส่วนคำบ่งชี้ พบว่ามี 2 คำ คือ คำว่า นั้น และ นี้

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 892 "ในกรณีบอกล้างสัญญาตามความในมาตรา 865 ผู้รับประกันภัย
ต้องคืนค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือทายาทของผู้นั้น"

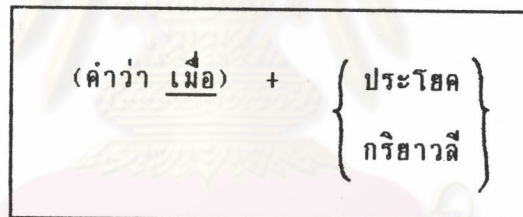
มาตรา 604 วรรค 2 "...ในกรณีเช่นว่านี้ สินจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้ เว้นแต่
ความวินาศนั้นเป็นเพราะการกระทำของผู้ว่าจ้าง"

มาตรา 895 วรรค 2 "...ในกรณีที่ 2 นี้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยจะต้องใช้เงิน
ค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือให้แก่ทายาทของผู้นั้น"

มาตรา 1443 "ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ชายคู่หมั้นทำให้หญิงไม่สมควรสมรส
กับชายนั้น หญิงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้ และให้หญิงคืนของหมั้นแก่ชาย"

มาตรา 1539 วรรค 2 "...ในกรณีที่มารดาของเด็กหรือทายาทของเด็กยังมี
ชีวิตอยู่ ให้ศาลส่งสำเนาคำร้องนี้ไปให้ด้วย..."

1.2) ถ้าเรื่องที่จะบังคับหรือสั่งเป็นกรณีเฉพาะที่ถูกสมมติขึ้นมาเป็น
สถานการณ์จำลองใด ๆ รูปวากยสัมพันธ์จะเป็นกริยาวลี หรือประโยค* ซึ่งอาจขึ้นต้นด้วย
คำว่า เมื่อ หรือไม่ก็ได้ ดังนี้

คำว่า เมื่อ นี้ เป็นคำเชื่อมที่แสดงเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ที่เกิดขึ้น กล่าว
คือเมื่อใดก็ตามที่มีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นแล้ว จะมีผลบังคับหรือสั่งอย่างไรต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ประโยค นี้ อาจเป็นประโยคความเดียว ประโยคความรวม หรือประโยค
ความซ้อนก็ได้ และถ้าพบคำว่า ประโยค ที่ใดในงานวิจัยชิ้นนี้ ก็ให้มีความหมายเป็นไปดัง
กล่าวข้างต้นนี้

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 193 "เมื่อไม่ได้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ท่านว่าศาลจะอ้างเอาอายุความมาเป็นมูลยกฟ้องไม่ได้"

มาตรา 280 "เมื่อบุคคลหลายคนมีบริมสิทธิในลำดับเสมอกัน เนื้อทรัพย์สินหนึ่งอันเดียวกัน ท่านให้ต่างคนต่างได้รับชำระหนี้เฉลี่ยตามส่วนมากน้อยแห่งจำนวนที่ตนเป็นเจ้าของ"

มาตรา 355 "บุคคลทำคำเสนอไปยังผู้อื่น ซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทางและมีได้บ่งระยะเวลาให้ทำคำเสนอ จะถอนคำเสนอของตนเสียภายในเวลาอันสมควรคดีหมายว่าจะได้รับคำบอกกล่าวสนองนั้น ท่านว่าหาอาจจะถอนได้ไม่"

มาตรา 409 "เมื่อบุคคลหนึ่งผู้ใดซึ่งมิได้เป็นลูกหนี้ได้ชำระหนี้ไปโดยสำคัญผิดเป็นเหตุให้เจ้าหนี้ ผู้ทำการโดยสุจริตได้ทำลายหรือลบล้างเสีย ซึ่งเอกสารอันเป็นพยานหลักฐานแห่งหนี้ก็ดี ยกเลิกหลักประกันเสียก็ดี สิ้นสิทธิไปเพราะขาดอายุความก็ดี ท่านว่าเจ้าหนี้ไม่จำต้องคืนทรัพย์สิน"

มาตรา 544 "ทรัพย์สินซึ่งเข้านั้น ผู้เช่าจะให้เช่าช่วง หรือโอนสิทธิของตนอันมีในทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาเช่า"

มาตรา 1075 "เมื่อห้างได้ควบเข้ากันแล้ว ต่างห้างก็ต่างมีหน้าที่จะต้องนำความนั้นไปจดทะเบียนว่าได้ควบเข้ากันเป็นห้างหุ้นส่วนชั้นใหม่"

องค์ประกอบส่วนที่ 2 : ขอบเขตของกฎหมาย ส่วนของขอบเขตของกฎหมายนี้จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็นบุพบทวลี ซึ่งมีโครงสร้างเป็น

วลีตายตัว ภายใต้บังคับแห่ง + นามวลี

วลีตายตัว (Fixed Phrase) คือวลีที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ วลีนี้จะปรากฏทุกครั้ง
ถ้าเป็นขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งวลีเฉพาะของขอบเขตของกฎหมายนี้ก็คือวลี ภายใต้บังคับ
แห่ง

นามวลีที่อยู่หลังวลีตายตัว ภายใต้บังคับแห่ง จะเป็นกฎหมาย หรือตัวบทกฎหมาย
หรือบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ของกฎหมาย

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 1632 "ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 1629 วรรคสุดท้าย การแบ่งส่วนมรดก
ของทายาทโดยธรรมในลำดับญาติ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนที่ 1 แห่งหมวดนี้"

มาตรา 1746 "ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย หรือข้อความในพินัยกรรม ถ้าหากมี
ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้เป็นทายาทด้วยกันมีส่วนเท่ากันในกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง"

องค์ประกอบส่วนที่ 3 : คำสั่งหรือข้อบังคับ จากบทที่ 3 มีการแบ่งคำสั่งหรือ
ข้อบังคับออกเป็น 4 ชนิด ดังนี้

1) คำสั่งหรือข้อบังคับให้ต้องทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต้องเป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่ง
รูปร่างกษัมพันธ์จะเป็น

ก. ประโยค จะมีคำว่า ต้อง ซึ่งอาจเป็น ต้อง จะต้อง จำต้อง หรือ
ย่อมต้อง อยู่ด้วยเสมอ เพื่อแสดงคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้โดยทั่ว ๆ ไป นั่นก็คือใครต้อง
ทำอะไร ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่มีองค์ประกอบใด ๆ อยู่ข้างหน้า (ไม่มีส่วนของเรื่องที่จะ
บังคับหรือสั่ง)

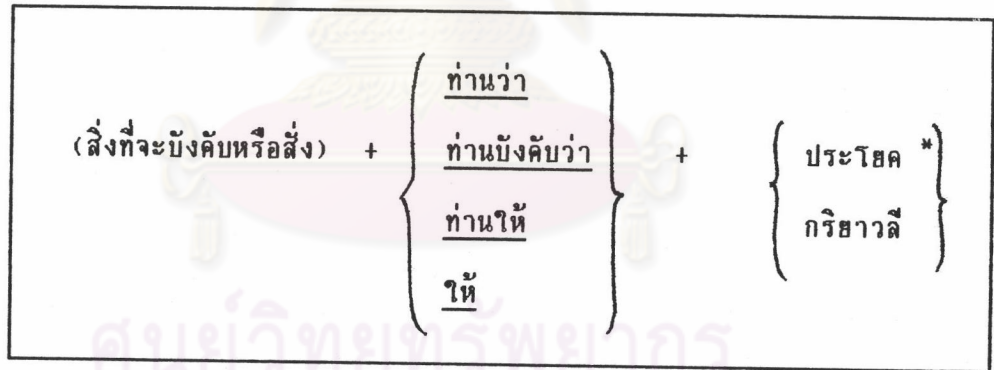
ตัวอย่างเช่น

มาตรา 436 "บุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิด
เพราะของตกหล่นจากโรงเรือนนั้น หรือเพราะทิ้งขว้างของไปตกในอันมิควร"

มาตรา 553 "ผู้เช่าจำต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่านั้นเสมอกับที่วิญญูชนจะพึงสงวน
ทรัพย์สินของตนเองและต้องบำรุงรักษาทั้งทำการซ่อมแซมเล็กน้อยด้วย"

มาตรา 616 "ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้น
สูญหายหรือบุบสลายหรือส่งมอบชกซ้ำ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การสูญหายหรือบุบสลายหรือ
ชกซ้ำนั้น เกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดแต่สภาพแห่งของนั้นเอง หรือเกิดแต่สภาพแห่งของ
นั้นเอง หรือเกิดแต่สภาพแห่งของนั้นเอง หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง"

ข. ถ้ามีส่วนของสิ่งที่จะบังคับหรือสิ่งซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ข้างหน้า รูปวากสัมพันธ์
จะเป็น

* ถ้าในกรณีที่มีประธาน โครงสร้างส่วนนี้จะ เป็นประโยค แต่ถ้าไม่มีประธาน
ส่วนนี้จะ เป็นกริยาวลี และเนื้อหาต่อจากนี้ไป ถ้าพบ ประโยค หรือ กริยาวลี ก็จะเป็นไป
ดังที่กล่าวมาแล้วนี้

คำว่า ท่าน นี้ เป็นคำที่ไม่สามารถหาคำอธิบายได้จากที่ใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้คาดเดาเองโดยสรุปจากบริบทซึ่งพบมากในประมวลกฎหมายว่า คำว่า ท่าน นี้ โดยปกติเป็นคำสรรพนามที่ใช้ยกย่องผู้ที่เราพูดด้วย หรือผู้ที่เรากล่าวถึง ซึ่งมักพบในภาษาทั่ว ๆ ไป และมักใช้นำคำภาษิตหรือคำพึงเพยต่าง ๆ เช่น "ท่านว่า น้ำขึ้นให้รีบตัก" "ท่านว่า รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" "ท่านว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" เป็นต้น ในที่นี้ ผู้ร่างกฎหมายใช้คำสรรพนาม ท่าน เพื่อที่จะสื่อความหมายถึงคนที่มีอำนาจและน่าเชื่อถือ เพื่อให้กฎหมายนี้ดูศักดิ์สิทธิ์มากขึ้น

ประโยคหรือกริยาวลีที่แสดงคำสั่งหรือข้อบังคับนั้น จะมีคำว่า ต้อง แสดงการบังคับปรากฏอยู่ด้วยเสมอ เว้นแต่ถ้ามีคำว่า ให้ หรือ ท่านให้ ปรากฏอยู่ก็จะไม่มีคำว่า ต้อง ปรากฏอยู่ภายในกริยาวลี หรือประโยคที่แสดงคำสั่งหรือข้อบังคับนั้น เพราะคำว่า ให้ หรือท่านให้ ก็แสดงคำสั่งเช่นกัน แต่เป็นคำสั่งที่ทำให้ความรู้สึกที่อ่อนกว่าคำสั่งที่ใช้คำว่า ต้อง

ตัวอย่างกรณีที่ไม่มีคำว่า ให้ หรือ ท่านให้ เช่น

มาตรา 4 วรรค 1 "อันกฎหมายนั้น ท่านว่าต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ ..."

มาตรา 799 "ตัวการคนใดใช้บุคคลผู้ไร้ความสามารถเป็นตัวแทน ท่านว่าตัวการคนนั้นย่อมต้องผูกพันในกิจการที่ตัวแทนกระทำ"

มาตรา 1078 "อันห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน"

มาตรา 1087 "อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ"

มาตรา 1228 "มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนหรือลดทุนนั้น บริษัทต้องจดทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น"

มาตรา 1374 วรรค 2 "...การฟ้องคดีเพื่อปลดเปลื้องการรวบวนนั้น ท่านว่าต้องฟ้องภายในปีหนึ่งนับแต่เวลาถูกรวบวน"

ตัวอย่างกรณีที่มีคำว่า ให้ หรือ ท่านให้ * เช่น

มาตรา 34 วรรค 2 "...คำสั่งศาลนี้ ให้โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา"

มาตรา 196 วรรค 2 "...การเปลี่ยนเงินนี้ ให้คิดตามอัตราแลกเปลี่ยนเงิน
ณ สถานที่ และในเวลาที่ใช้เงิน"

มาตรา 565 วรรค 2 "...การเข้าंना ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เข้ากันตลอด
ถูกต้องในปีหนึ่ง"

มาตรา 772 "บทบัญญัติมาตรา 616, 619, 623, 625, 630, 631 และ
632 อันว่าด้วยการรับขนนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของคลังสินค้า อนุโลม
ตามควรแก่บท"

มาตรา 868 "อันสัญญาประกันภัยทะเล ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ทะเล"

มาตรา 961 วรรค 1 "คำคัดค้านนั้น ให้นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ
หรือทนายความผู้ได้รับอนุญาตเพื่อการนี้เป็นผู้ทำ..."

มาตรา 1027 "ในเมื่อมีกรณีเป็นข้อสงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า สิ่งที่นำ
มาลงหุ้นด้วยกันนั้นมีค่าเท่ากัน"

มาตรา 1144 "บรรดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนด้วยกัน
จัดการตามข้อบังคับของบริษัท และอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง"

* ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างของคำสั่งหรือข้อบังคับที่ให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นไปอย่างใด
อย่างหนึ่งในบทที่ 3

2) คำสั่งหรือข้อบังคับที่ไม่ต้องทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ปรากฏสัมพันธ์จะเป็น

$$\text{(ท่านว่า)} + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยชน์} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\}$$

ประโยชน์หรือกริยาวลีที่แสดงการสั่งหรือบังคับชนิดนี้ จะต้องมีคำว่า ไม่ต้อง หรือ ไม่จำเป็นต้อง แสดงการบังคับว่าไม่ต้องทำปรากฏอยู่

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 424 "ในการพิพากษาคดีข้อความรับผิดเพื่อละเมิด และกำหนดค่าสินไหมทดแทนนั้น ท่านว่าศาลไม่จำเป็นต้องดำเนินตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะอาญา อันว่าด้วยการที่จะต้องรับโทษ และไม่ต้องพิจารณาถึงการทำผิดต้องคำพิพากษา ลงโทษทางอาญาหรือไม่"

มาตรา 562 วรรค 2 "...แต่ผู้เข้าไม่ต้องรับผิดในความสูญหายหรือบุบสลาย อันเกิดแต่การให้ทรัพย์สินนั้นโดยชอบ"

มาตรา 1407 วรรค 1 "ผู้ให้อาศัยไม่ต้องบำรุงรักษาทรัพย์สินให้อยู่ในความซ่อมแซมอันดี..."

มาตรา 1743 "ทาสทโคชธรรม หรือผู้รับพันธกรรมโดยลักษณะทั่ว ๆ ไป ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในพันธกรรมลักษณะเฉพาะ เกินกว่าจำนวนทรัพย์สินมรดกที่ตนได้รับ"

3) คำสั่งหรือข้อบังคับที่ห้ามไม่ให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ปรากฏสัมพันธ์จะเป็น

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{ท่าน} \\ \text{ท่านว่า} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยค} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{ห้ามมิให้..} \\ \text{มิให้..} \\ \text{...ไม่ได้} \\ \text{...หาได้ไม่} \\ \text{หา...ได้ไม่} \end{array} \right\} *$$

ประโยคหรือกริยาวลีในโครงสร้างนี้ จะมีส่วนวนการห้ามไม่ให้ทำสิ่งใด
 สิ่งหนึ่งปรากฏอยู่ ได้แก่ส่วนว่า ห้ามมิให้.. มิให้... ...ไม่ได้ ...หาได้ไม่
หา...ได้ไม่ ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

$$\begin{array}{l} - \left\{ \begin{array}{l} \text{ห้ามมิให้} \\ \text{มิให้} \end{array} \right\} + \text{กริยาวลี} \\ - \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยค} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{ไม่ได้} \\ \text{หาได้ไม่} \end{array} \right\} \\ - \text{หา} + \text{กริยาวลี} + \text{ได้ไม่} \end{array}$$

* คำเหล่านี้เป็นคำปฏิเสธ ซึ่งคำปฏิเสธคือคำที่ใช้บอกปฏิเสธ เช่น มิ ไม่
 ไม่ได้ ห้ามมิได้ หาไม่ หา...ไม่ มิใช่ ไม่หรอก บมิ บ่ เปล่า ห้ามอย่าให้ เป็นต้น
 (บุญสงค์ เกศเทศ, 2534 : 44-45)

ตัวอย่างเช่น

สำนวน ห้ามมิให้ มิให้

มาตรา 511 "ท่านห้ามมิให้ผู้ทอดตลาดเข้าสู่วราคา หรือใช้ให้ผู้อื่นผู้ใดเข้าสู่วราคาในการทอดตลาดซึ่งตนเป็นผู้อำนวยการเอง"

มาตรา 601 "ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้รับจ้างเมื่อพ้นปีหนึ่ง นับแต่วันการชำระคบกพร่องได้ปรากฏขึ้น"

มาตรา 1081 "ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง"

มาตรา 1102 "ห้ามมิให้ชี้ชวนประชาชนให้ซื้อหุ้น"

มาตรา 1105 วรรค 1 "อันหุ้นนั้น ท่านห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้"

มาตรา 1117 "อันมูลค่าของหุ้น ๆ หนึ่งนั้น มิให้ต่ำกว่าห้าบาท"

มาตรา 1201 วรรค 1 "ห้ามมิให้ประกาศอนุญาตเงินปันผล นอกจากโดยมติของที่ประชุมใหญ่"

สำนวน ...ไม่ได้ ...หาได้ไม่

มาตรา 193 "เมื่อไม่ได้ยกอายุความนั้นเป็นข้อต่อสู้ ท่านว่าศาลจะอ้างเอาอายุความมาเป็นมูลยกฟ้องไม่ได้"

มาตรา 292 วรรค 2 "...ลูกหนี้ร่วมกันคนหนึ่งมีสิทธิเรียกร้องอย่างไร ลูกหนี้คนอื่น ๆ จะเอาสิทธิอันนั้นไปใช้หักกลบลบหนี้หาได้ไม่"

มาตรา 1342 "บ่อ สระ หลุมรับน้ำโสโครก หรือหลุมรับปุ๋ยหรือขยะมูลฝอยนั้น ท่านว่าจะขุดในระยะสองเมตรจากแนวเขตที่ดินไม่ได้"

คู่มือการชดเชงเพื่อวางท่อน้ำใต้ดินหรือสิ่งอื่น ซึ่งคล้ายกันนั้น
ท่านว่าจะทำไถลแนวเขตที่ดินกว่าครึ่งหนึ่งแห่งส่วนลึกของคูหรือร่องนั้นไม่ได้..."

มาตรา 1407 วรรค 2 "...ผู้อาศัยจะเรียกให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายซึ่งได้ออกไปในการทำให้ทรัพย์สินเสียหายได้ไม่"

มาตรา 1452 "ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้"

มาตรา 1467 วรรค 1 "เมื่อสมรสแล้วจะเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสนั้นไม่ได้ นอกจากจะได้รับอนุญาตจากศาล"

สำนวน หา..ได้ไม่

มาตรา 346 "สิทธิเรียกร้องรายใด ตามกฎหมายศาลจะสั่งยึดมิได้ สิทธิเรียกร้องรายนั้น หาอาจจะเอาไปหักกลบลบหนี้ได้ไม่"

มาตรา 391 วรรค 4 "...การใช้สิทธิเลิกสัญญานั้น หากกระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่"

มาตรา 544 "ทรัพย์สินซึ่งเข้านั้น ผู้เช่าจะให้เช่าช่วง หรือโอนสิทธิของตนอันมีในทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่ เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาเช่า"

มาตรา 916 "บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตัวแลกเปลี่ยน หาอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วย ข้อต่อสู้ อันอาศัยความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้ส่งจ่ายหรือกับผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้นได้ไม่ เว้นแต่การโอนนั้นจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดฉ้อฉล"

มาตรา 1126 "แม้ว่าวิธีการริบหุ้นจะไม่ถูกต้องด้วยระเบียบบริษัท ท่านว่าหาเป็น ให้สิทธิของผู้ถือหุ้นซึ่งริบนั้นเสื่อมเสียไปอย่างไรไม่"

มาตรา 1186 "ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ หาอาจออกเสียปันคะแนนได้ไม่ เว้นแต่จะได้นำใบหุ้นของตนนั้นมาวางไว้แก่บริษัทแต่ก่อนเวลาประชุม"

4) คำสั่งหรือข้อบังคับให้การใดการหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย หรือมีผลบังคับจนกว่าจะถูกบอกล้าง คือเป็นโมฆะ หรือเป็นโมฆียะ จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

$$\left(\text{ท่านว่า} \right) + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยค} \\ \text{กริยาวลี} \text{ เป็นโมฆะ/เป็นโมฆียะ } \end{array} \right\}$$

จากโครงสร้างนี้ กริยาวลีที่ใช้เป็นกริยาวลีตายตัว (Fixed Phrase) คือเป็นกริยาวลีที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ มีเพียง 2 วลีเดียวเท่านั้น คือเป็นโมฆะ และเป็นโมฆียะ รวมทั้งถ้าโครงสร้างส่วนนี้เป็นประโยค ภายในประโยคก็จะมีกริยาวลีตายตัวทั้งสองนี้ปรากฏอยู่ด้วยทุกครั้ง

ตัวอย่างกรณีหลัง ท่านว่า เป็นประโยค เช่น

มาตรา 151 วรรค 1 "นิติกรรมใดมีเงื่อนไขบังคับก่อนและเงื่อนไขนั้นเป็นการอันพันวิสัย ท่านว่านิติกรรมนั้นเป็นโมฆะ..."

มาตรา 1509 "การสมรสที่มิได้รับความยินยอมของบุคคลดังกล่าวในมาตรา 1454 เท่านั้น การสมรสนั้นเป็นโมฆียะ"

ตัวอย่างกรณีหลัง ท่านว่า เป็นกริยาวลี เช่น

มาตรา 118 "การแสดงเจตนาหลง ด้วยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ท่านว่าเป็นโมฆะ"

มาตรา 121 วรรค 1 "การแสดงเจตนาอันได้มาเพราะกลฉ้อฉลก็ดี เพราะ
ข่มขู่ก็ดี ท่านว่าเป็นโมฆะ"

มาตรา 922 วรรค 2 "...อนึ่ง การสลักหลังโอนแต่บางส่วน ท่านว่าเป็น
โมฆะ"

มาตรา 1704 วรรค 1 "พันธกรรมซึ่งบุคคลผู้ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้
ความสามารถทำขึ้นนั้น เป็นโมฆะ"

อนึ่ง บางครั้งได้มีการนำเอานามวลีมาไว้ที่ส่วนหน้าสุดของส่วนของประโยค
บังคับหรือสั่งนี้ เป็นการอ่านามวลีที่อยู่ข้างหน้านั้นอีกครั้งหนึ่ง เช่น

มาตรา 31 "การใด ๆ อันบุคคลผู้ซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถได้
ทำลง การนั้นท่านว่าเป็นโมฆะ"

มาตรา 115 "การใดมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่มีกฎหมายบังคับไว้ การนั้นท่าน
ว่าเป็นโมฆะ"

องค์ประกอบส่วนที่ 4 : กรณียกเว้น รูปวากยสัมพันธ์จะเป็น

$$\text{ค่าเชื่อมแสดงการยกเว้น} \left(\begin{array}{l} \text{เว้นแต่} \\ \text{นอกจาก} \\ \text{จนกว่า} \end{array} \right) + \text{กริยาวลี}$$

คำเชื่อมแสดงการยกเว้น เป็นคำเชื่อมความให้ต่อเนื่องกันเป็นความเดียว ระหว่างส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ กับส่วนของกรณียกเว้น ได้แก่คำว่า เว้นแต่ ซึ่งอาจเป็น เว้นแต่ เว้นไว้แต่ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า.. คำว่า นอกจาก.. และ จนกว่า..

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 544 "ทรัพย์สินซึ่งเข้านั้น ผู้เช่าจะให้เช่าช่วงหรือโอนกรรมสิทธิ์ของตน อันมีในทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแก่บุคคลภายนอก ท่านว่าหากอาจทำได้ไม่ เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาเช่า"

มาตรา 616 "ผู้ขนส่ง จะต้องรับผิดชอบในการที่ของอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้น สูญหายหรือบุบสลายหรือส่งมอบชกช้า เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหายหรือบุบสลายหรือ ชกช้า นั้น เกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดแต่สภาพแห่งของนั้นเอง หรือเกิดเพราะความผิดของ ผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง"

มาตรา 808 "ตัวแทนต้องทำการด้วยตนเอง เว้นแต่จะมีอำนาจใช้ตัวแทนช่วง ทำการได้"

มาตรา 1129 วรรค 3 "การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัทหรือบุคคลภายนอก ไม่ได้ จนกว่าจะได้แจ้งการโอนทั้งชื่อและสำนักของผู้รับโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น"

มาตรา 1467 "เมื่อสมรสแล้วจะเปลี่ยนแปลง เพิกถอนสัญญาก่อนสมรสนั้นไม่ได้ นอกจากจะได้รับอนุญาตจากศาล"

ข้อสังเกต : ถ้าส่วนของเรื่องที่จะบังคับหรือสั่งข้างหน้ามีรูปเป็นประโยคคำถาม ส่วนของกรณียกเว้นจะไม่มี เช่น

มาตรา 208 วรรค 1 "การชำระหนี้จะให้สำเร็จผลเป็นอย่างใด ลูกหนี้จะต้อง ขอปฏิบัติการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้เป็นอย่างนั้นโดยตรง..."

มาตรา 1150 "ผู้เป็นกรรมการจะพึงมีจำนวนไม่น้อยเท่าใด และจะพึงได้
บำเหน็จเท่าใด ให้สุดแล้วแต่ที่ประชุมใหญ่จะกำหนด"

มาตรา 1210 "ผู้สอบบัญชีควรจะได้สินจ้างเท่าใด ให้ที่ประชุมใหญ่กำหนด"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปรูปร่างของสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข

เรื่องที่จะบังคับหรือสั่ง	คำสั่งหรือข้อบังคับ	กรณียกเว้น
<ul style="list-style-type: none"> ● NP : - ("อัน") + NP + (คำบ่งชี้ "นั่น") - NP + "ก็ดี" ● PP : คำบุพบท "ใน" + NP + (คำบ่งชี้ "นั่น") ● วลีตายตัว "ในกรณี..." + (คำบ่งชี้ "นั่น"/"นี่") ● VP / S ("เมื่อ") + VP / S ● ประโยคที่มีรูปเป็นประโยคคำถาม 	<p> { "ท่านว่า" "ท่านบังคับว่า" "ท่านให้" "ให้" } + { S VP } { "ท่าน" "ท่านว่า" } + { S VP } { "ห้ามมิให้" "มิให้" "...ไม่ได้" "...หาได้ไม่" "หา...ได้ไม่" } </p>	<p> { "เว้นแต่" "นอกจาก" "จนกว่า" } + VP </p>
<p>ขอบเขตของกฎหมาย</p>	<p>(“ท่านว่า”) + { S VP “เป็นโมฆะ” หรือ “เป็นโมฆียะ” }</p>	
<p>วลีตายตัว “ภายใต้บังคับแห่ง” + NP</p>		

องค์ประกอบส่วนที่ 2 : เงื่อนไข เงื่อนไขสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ

1) กรณีที่ส่วนของเงื่อนไขปรากฏอยู่หน้าส่วนของการบังคับหรือสั่ง

รูปวากยสัมพันธ์จะเป็น

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{ถ้า} \\ \text{หาก} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยค} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\} + \text{(ใช้)}$$

ประโยคหรือกริยาวลีที่แสดงเงื่อนไขจะต้องขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมแสดงเงื่อนไข ซึ่งได้แก่คำว่า ถ้า หรือ หาก และอาจมีคำลงท้ายว่า ใช้ ด้วยก็ได้

คำว่า ใช้ เป็นคำลงท้าย ซึ่งจะเกิดกับส่วนของเงื่อนไขเท่านั้น และคำว่า ใช้ นี้ อาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ ไม่มีผลใด ๆ ต่อความหมายของเงื่อนไขที่อยู่ข้างหน้านั้น

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 16 "ถ้าเป็นวันวิสาขะจะหยุดวันเกิดของบุคคลผู้ใด ท่านให้นับอายุบุคคลผู้นั้น ตั้งแต่วันต้นแห่งปีปฏิทินหลวง ซึ่งเป็นปีที่บุคคลผู้นั้นเกิด"

มาตรา 232 "ถ้าตามความในมาตราก่อนนี้ เป็นอันว่าจะเอาเงินจำนวนหนึ่งให้แทนทรัพย์สินที่ทำลายหรือบุบสลายใช้ เงินจำนวนนี้ท่านยังมีให้ส่งมอบแก่ผู้รับจำนอง ผู้รับจำนำหรือเจ้าหนี้ที่มีบุริมสิทธิคนอื่นก่อนที่หนี้ ซึ่งได้เอาทรัพย์สินนี้เป็นประกันไว้ นั้นจะถึงกำหนด และถ้ากรณีไม่สามารถจะตกลงกับลูกหนี้ได้ใช้ ท่านว่าต่างฝ่ายต่างมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้นำเงินจำนวนนั้นไปวางไว้ ณ สำนักงานวางทรัพย์ เพื่อ

มาตรา 481 "ถ้าผู้ขายไม่ได้เป็นคู่ความในคดีเดิม หรือถ้าผู้ซื้อได้ประนีประนอมยอมความกับบุคคลภายนอก หรือยอมตามที่บุคคลภายนอกเรียกร้องไว้ ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีในข้อรับผิดเพื่อการรอนสิทธิ เมื่อพ้นกำหนดสามเดือนนับแต่วันคำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด หรือนับแต่วันประนีประนอมยอมความหรือวันที่ยอมตามบุคคลภายนอกเรียกร้องนั้น"

มาตรา 793 "ถ้าจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ ไม่พอชำระหนี้แก่ผู้ทรงประทวนสินค้าไซรี นายคลังสินค้าต้องคืนประทวนสินค้าแก่เขากับจดบอกจำนวนที่ได้ชำระลงไว้ในประทวนสินค้านั้นแล้ว จดลงไว้ในสมุดบัญชีของตนด้วย"

มาตรา 598 "ถ้าผู้ว่าจ้างยอมรับมอบที่ทำงานแล้วทั้งชำระครบพร้อม มิได้อิดเอื้อนโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยาย ผู้ว่าจ้างก็ไม่ต้องรับผิด เว้นแต่ความชำระครบพร้อมนั้นเป็นเช่นจะไม่พึงพบได้ในขณะเมื่อรับมอบ หรือผู้รับจ้างได้ปิดบังความนั้นเสีย"

2) กรณีที่ส่วนของเงินโอนไขปรากฏอยู่หลังส่วนของการบังคับหรือสั่ง

รูปวากยสัมพันธ์จะเป็น

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{ถ้า} \\ \text{หาก} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยค} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\}$$

ประโยคหรือกริยาวลีที่แสดงเงื่อนไข จะต้องขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมแสดงเงื่อนไข ซึ่งเป็นคำชุดเดียวกับคำเชื่อมแสดงเงื่อนไขที่กล่าวไว้ในข้อ (1) และในกรณีที่เงื่อนไขปรากฏอยู่หลังส่วนของการบังคับหรือสั่งนี้ จะไม่มีคำลงท้ายว่า ไซรี ปรากฏอยู่เลย เพราะคำว่า ไซรี เป็นคำลงท้ายที่มีลักษณะพิเศษคือ เมื่อลงท้ายด้วยคำ ๆ นี้แล้วจะต้องมีประโยคหรือข้อความที่เกี่ยวข้องเป็นเหตุเป็นผลกับเงื่อนไขนี้มาต่อท้าย ดังนั้น เมื่อประโยคหรือข้อความที่เกี่ยวข้องเป็นเหตุเป็นผลกับเงื่อนไขถูกวางไว้หน้าเงื่อนไข เงื่อนไขก็จะอยู่ส่วนท้าย ทำให้ไม่อาจลงท้ายด้วยคำว่า ไซรี ได้

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 238 วรรค 2 "...อนึ่ง ความที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านมิให้ใช้
บังคับ ถ้าสิทธินั้นได้มาโดยเสนหา"

มาตรา 241 วรรค 2 "...อนึ่ง บทบัญญัติในวรรคก่อนนี้ ท่านมิให้ใช้บังคับ ถ้า
การที่เข้าครอบครองนั้นเริ่มมาแต่ทำการอันใดอันหนึ่งซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย"

มาตรา 364 วรรค 3 "...บทบัญญัติดังกล่าวมาในวรรคทั้งสองข้างต้นนั้น ท่าน
มิให้ใช้บังคับ ถ้าในโฆษณานั้นแสดงเจตนาไว้เป็นอย่างอื่น"

มาตรา 430 "ครูบาอาจารย์ นายจ้างหรือบุคคลอื่น ซึ่งรับดูแลบุคคล
ผู้ไร้ความสามารถอยู่เป็นนิตย์ก็ดี ชั่วครั้งคราวก็ดี จำต้องรับผิดชอบกับผู้ไร้ความสามารถใน
การละเมิด ซึ่งเขาได้กระทำลงในระหว่างที่อยู่ในความดูแลของตน ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่า
บุคคลนั้น ๆ มิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปปรากฏสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไข

เรื่องที่บังคับหรือสั่ง	เงื่อนไข	เรื่องที่บังคับหรือสั่ง	คำสั่งหรือข้อบังคับ	เงื่อนไข	กรณียกเว้น
<ul style="list-style-type: none"> NP : - ("อัน") + NP + (คำบ่งชี้ "นั้น") - NP + "กิตติ" PP : คำบุพบท "ใน" + NP + (คำบ่งชี้ "นั้น") วลิตายตัว "ในกรณี..." + (คำบ่งชี้ "นั้น") VP / S : ("เมื่อ") + VP / S รูปประโยคคำถาม 	$\left\{ \begin{array}{l} \text{"ถ้า"} \\ \text{"หาก"} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{S} \\ \text{VP} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{"ใช่"} \\ \text{"ใช่"} \end{array} \right\}$	<ul style="list-style-type: none"> NP : NP + "กิตติ" PP : คำบุพบท "ใน" + NP + (คำบ่งชี้ "นั้น") 	$\left\{ \begin{array}{l} \text{"ท่านว่า"} \\ \text{"ท่านบังคับว่า"} \\ \text{"ท่านให้"} \\ \text{"ให้"} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{S} \\ \text{VP} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{"ต้อง"} \\ \text{"ไม่ต้อง"} \end{array} \right\}$ $\left\{ \begin{array}{l} \text{"ท่าน"} \\ \text{"ท่านว่า"} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{S} \\ \text{VP} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{"ห้ามมิให้"} \\ \text{"มิให้"} \\ \text{"..ไม่ได้"} \\ \text{"..หาได้ไม่"} \\ \text{"หา..ได้ไม่"} \end{array} \right\}$ $\left(\text{ท่านว่า} \right) + \left\{ \begin{array}{l} \text{S} \\ \text{VP "เป็นโมฆะ"} \text{ หรือ} \\ \text{"เป็นโมฆะ"} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{"ถ้า"} \\ \text{"หาก"} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{S} \\ \text{VP} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{"เว้นแต่"} \\ \text{"นอกจาก"} \\ \text{"จนกว่า"} \end{array} \right\} + \text{VP}$

2. รูปวากยสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำอนุญาต

สารที่เป็นคำอนุญาตมีองค์ประกอบ คือ

$$\left(\begin{array}{l} - \text{เรื่องที่จะให้อนุญาต} \\ - \text{กรณีเฉพาะ} \end{array} \right) + ([เงื่อนไข]) + \text{คำอนุญาต} + (\text{กรณีเฉพาะ}) + ([เงื่อนไข]) + (\text{กรณียกเว้น})$$

องค์ประกอบของสารที่เป็นคำอนุญาตนี้ มีอยู่ 5 ส่วน คือ

- 1) ส่วนของเรื่องที่จะให้อนุญาต (ให้เลือก)
- 2) ส่วนของกรณีเฉพาะ (ให้เลือก)
- 3) ส่วนของเงื่อนไข (ให้เลือก)
- 4) ส่วนของคำอนุญาต (บังคับ)
- 5) ส่วนของกรณียกเว้น (ให้เลือก)

รูปวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบส่วนที่ 1 : เรื่องที่จะให้อนุญาต มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

ก. นามวลี ที่มีโครงสร้างเป็น

อัน + นามวลี + คำบ่งชี้ นั้น

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 133 "อันความเสียหายแก่แห่งโมฆะกรรมนั้น ท่านว่าบุคคลผู้มีส่วนได้
เสียหายคนหนึ่งคนใดจะกล่าวอ้างขึ้นก็ได้"

มาตรา 376 "ข้อต่อสู้อันเกิดแต่มูลสัญญาตั้งกล่าวมาในมาตรา 374 นั้น ลูกหนี้
อาจจะยกขึ้นต่อสู้บุคคลภายนอกผู้จะได้รับประโยชน์จากสัญญานั้นได้"

มาตรา 946 "อันตัวแลกเงินนั้น ถ้าเขาจะใช้เงินให้แต่เพียงบางส่วน ท่านว่าผู้
ทรงจะบอกปิดเสียไม่ยอมรับเอาก็ได้"

มาตรา 1120 "บรรดาเงินค่าหนี้ซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้น กรรมการจะเรียกให้
ผู้ถือหุ้นส่งใช้เสียเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่จะได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น"

ข. บุพพทวลี มีโครงสร้างเป็น

คำบุพพท ใน + นามวลี + (คำบ่งชี้ นั้น)

คำบุพพท ใน นำหน้านามวลี เพื่อแสดงความหลักว่าเกี่ยวกับเรื่องใด
เรื่องหนึ่ง คำนี้สามารถเกิดเดี่ยว ๆ ได้ และอาจเกิดคู่กับคำว่า นั้น ซึ่งเป็นคำตามหลัง
นามเพื่อแสดงแก่นความได้ด้วย

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 310 "ในมูลหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งนั้น ลูกหนี้มีสิทธิที่จะสอบสวน
ถึงตัวผู้ทรงตราสาร หรือสอบสวนความถูกต้องแท้จริงแห่งลายมือชื่อหรือดวงตราของผู้ทรง
ได้..."

มาตรา 493 "ในการขายฝาก คู่สัญญาจะตกลงกันไม่ให้ผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินซึ่งขายฝากก็ได้..."

มาตรา 466 "ในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์นั้น หากว่าได้ระบุจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดไว้และผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยหรือมากไปกว่าที่ได้สัญญาไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะปิดเสียหรือจะรับเอาไว้และใช้ราคาตามส่วนก็ได้ ตามแต่จะเลือก"

องค์ประกอบส่วนที่ 2 : กรณีเฉพาะ แบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

1) กรณีที่กรณีเฉพาะอยู่หน้าส่วนของคำอนุญาต

ก. ถ้ากรณีเฉพาะเป็นกรณีเฉพาะเจาะจง รูปวากยสัมพันธ์จะเป็น

วลิตายตัว ในกรณี + (ค่าบ่งชี้ นั้น/นี้)

ในวลี ในกรณี... ส่วนที่มาชยวลีนั้น จะเป็นกริยวลี หรือวลีที่ชยชานาม เช่น วลีบอกลำดับที่ บุปพทวลี เป็นต้น หรือเป็นคุณนามุประโยค ที่ชยชานาม กรณี ซึ่งเชื่อมด้วยคำว่า ที่ ส่วนค่าบ่งชี้ พบว่ามี 2 คำ คือ คำว่า นั้น และ นี้

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 268 "ในกรณีดังได้ปรารถนาไว้ในความแปดมาตราก่อนนั้น ผู้ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ก็ดี เจ้าสำนักโรงแรมก็ดี หรือผู้ขนส่งก็ดี จะใช้บุริมสิทธิของตนเหนืออสังหาริมทรัพย์อันเป็นของบุคคลภายนอกก็ได้ เว้นแต่ตนจะได้รู้ในเวลาอันควรรู้ว่าทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นของบุคคลภายนอก"

มาตรา 568 วรรค 2 "...ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้เช่าไม่สามารถใช้สอยทรัพย์สินส่วนที่ยังคงเหลืออยู่นั้น สำเร็จประโยชน์ได้ดังที่ได้มุ่งหมายเข้าทำสัญญาเช่าไว้ ท่านว่าผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้"

มาตรา 574 วรรค 1 "ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติด ๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้..."

มาตรา 1440 วรรค 2 "...ในกรณีที่หญิงเป็นผู้มีสิทธิได้ค่าทดแทน ศาลอาจชี้ขาดว่าของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่หญิงนั้นเป็นค่าทดแทนทั้งหมดหรือเป็นส่วนหนึ่งของค่าทดแทนที่หญิงพึงได้รับหรือศาลอาจใช้ค่าทดแทนโดยไม่คำนึงถึงของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่หญิงนั้นก็ได้"

มาตรา 1237 วรรค 2 "...แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท ศาลจะสั่งให้ยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือให้มีการประชุมตั้งบริษัทแทนคำสั่งให้เลิกบริษัทได้ แล้วแต่จะเห็นควร"

ข. ถ้ากรณีเฉพาะที่ถูกสมมติขึ้นมาเป็นสถานการณ์จำลองใด ๆ จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

(เมื่อ) + ประโยค

ถ้ากรณีเฉพาะนี้ เป็นกรณีเฉพาะที่ถูกสมมติขึ้นมาเป็นสถานการณ์จำลองใด ๆ รูปวากยสัมพันธ์จะเป็นประโยคที่มักขึ้นต้นด้วยคำว่า เมื่อ ซึ่งเป็นคำเชื่อมที่แสดงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง กล่าวคือเมื่อใดที่มีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นแล้ว จะอนุญาตให้ทำอะไรได้บ้าง

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 688 "เมื่อเจ้าพนักงานให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกันจะขอให้เรียก
ลูกหนี้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว หรือไม่
 ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขต"

มาตรา 709 "บุคคลคนหนึ่งจะจำนองทรัพย์สินของตนไว้ เพื่อประกันหนี้กับบุคคล
อื่นจะต้องชำระ ก็ให้ทำได้"

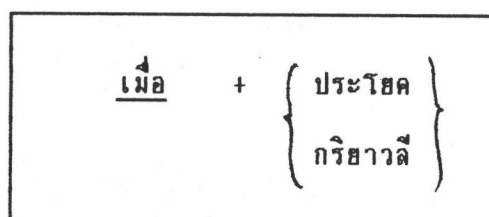
มาตรา 964 "ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า "ไม่จำเป็นต้องมีค่าค้ำค้ำ" ก็ดี "ไม่มี
ค้ำค้ำ" ก็ดี หรือส่วนอื่นใดทำนองนั้นก็ดี ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะยอมปลดปล่อยผู้ทรง
 จากการทำค้ำค้ำค้ำค้ำการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินก็ได้ เพื่อตนจะได้ใช้สิทธิไล่เบียด"

มาตรา 1222 วรรค 3 "...เมื่อวันที่กำหนดล่วงไปแล้วก็ดี หรือผู้ถือหุ้นได้
บอกมาว่าไม่รับซื้อหุ้นนั้นก็ดี กรรมการจะเอาหุ้นเช่นนั้นขายให้แก่ผู้ถือหุ้นคนอื่นหรือจะรับซื้อ
 ไว้เองก็ได้"

มาตรา 1416 วรรค 1 "เมื่อสิทธิเหนือพื้นดินสิ้นไป ผู้ทรงสิทธิจะรื้อถอน
 โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง สิ่งเพาะปลูกของตนไปก็ได้..."

มาตรา 1614 วรรค 2 "...เมื่อได้เพิกถอนการสละมรดกแล้ว เจ้าหนี้จะร้อง
 ขอให้ศาลสั่งเพื่อให้ตนรับมรดกแทนที่ทายาทและในสิทธิของทายาทนั้นก็ได้"

2) กรณีที่กรณีเฉพาะอยู่หลังส่วนของคำอนุญาต จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็นกริยาวลี
 หรือประโยคที่ต้องขึ้นต้นด้วยคำว่า "เมื่อ" ทุกครั้ง ดังนี้

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 577 "นายจ้างจะโอนสิทธิของตนให้แก่บุคคลภายนอกก็ได้ เมื่อนายจ้าง
ยินยอมพร้อมใจด้วย

ลูกจ้างจะให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนก็ได้ เมื่อนายจ้าง
ยินยอมพร้อมใจด้วย"

มาตรา 1057 "ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดร้องขอเมื่อมีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังจะ
กล่าวต่อไปนี้ ศาลอาจสั่งให้หุ้นส่วนสามัญเลิกกันเสียก็ได้ คือ

(1) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งนอกจากผู้ร้องฟ้องนั้น ล่วง
ละเมิดบทบังคับใด ๆ อันเป็นข้อสาระสำคัญซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้แก่ตน โดยจงใจหรือ
เลินเล่ออย่างร้ายแรง

(2) เมื่อกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น จะทำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่าง
เด็ดขาดและไม่มีหวังจะกลับฟื้นตัวได้อีก

(3) เมื่อมีเหตุอันใด ๆ ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้น เหลือวิสัยที่จะดำรง
คงอยู่ต่อไปได้"

มาตรา 1659 "การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองนั้น จะทำนอกที่ว่า
การอำเภอก็ได้ เมื่อมีการร้องขอเช่นนั้น"

มาตรา 1713 วรรค 1 "ทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการ จะร้อง
ต่อศาลขอให้ตั้งผู้จัดการมรดกก็ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อเจ้ามรดกตาย ทายาทโดยธรรมหรือผู้รับ
พินัยกรรมได้สูญหายไป หรืออยู่นอกราชอาณาจักร หรือเป็นผู้เยาว์

(2) เมื่อผู้จัดการมรดกหรือทายาทไม่สามารถ หรือไม่
เต็มใจที่จะจัดการ หรือมีเหตุขัดข้องในการจัดการ หรือในการแบ่งปันมรดก

(3) เมื่อข้อกำหนดพินัยกรรมซึ่งตั้งผู้จัดการมรดกไว้
ไม่มีผลบังคับได้ด้วยประการใด ๆ"

องค์ประกอบส่วนที่ 3 : เงินไทย แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

1) กรณีที่ส่วนของเงินไทยปรากฏอยู่หน้าส่วนของค่าอนุญาต จะมีรูปวากยสัมพันธ์
เป็น

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{ถ้า} \\ \text{หาก} \\ \text{เมื่อใด} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{กริยาวลี} \\ \text{ประโยค} \end{array} \right\} + (\text{คำว่า } \underline{\text{ไชร์}})$$

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 196 "ถ้าหนี้เงินได้แสดงไว้เป็นเงินต่างประเทศ ท่านว่าจะส่งใช้เป็นเงินไทยก็ได้"

มาตรา 319 "ถ้าศาลสั่งให้ลูกหนี้คนที่สามงดเว้นทำการชำระหนี้แล้ว ยังยื่นชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของตนเองไชร์ ท่านว่าเจ้าหนี้ผู้ร้องขอให้ยึดทรัพย์จะเรียกให้ลูกหนี้คนที่สามนั้นทำการชำระหนี้ก็ให้คุ้มกับความเสียหายอันตนได้รับก็ได้"

มาตรา 388 "ถ้าวัตถุที่ประสงค์แห่งสัญญานั้น ว่าโดยสภาพหรือโดยเจตนาที่คู่สัญญาได้แสดงไว้ จะเป็นผลสำเร็จได้ก็แต่ด้วยการชำระหนี้ ณ เวลาที่กำหนดก็ดี หรือภายในระยะเวลาอันใดอันหนึ่งซึ่งกำหนดไว้ก็ดี และกำหนดเวลาหรือระยะเวลานั้น ได้ล่วงพ้นไปโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้ชำระหนี้ไชร์ ท่านว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญานั้นเสียก็ได้ มีพิกัดต้องบอกกล่าวตั้งไว้ในมาตราก่อนนั้นเลย"

มาตรา 910 วรรค 5 "...ถ้ามิได้ลงวันออกตั๋ว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจดวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้"

มาตรา 1351 วรรค 2 "...ถ้าได้ก่อความเสียหายให้เกิดขึ้นไชร์ ท่านว่าเพื่อนบ้านข้างเคียงจะเรียกเอาค่าทดแทนก็ได้"

2) กรณีที่มีส่วนของเงินไขปรากฏอยู่หลังส่วนของค่านุญาต จะมีรูปวากสัมพันธ์
เป็น

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{ถ้า} \\ \text{หาก} \\ \text{ถ้าหาก} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโศค} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\}$$

ถ้าเงินไขปรากฏหลังส่วนของค่านุญาต จะไม่มีค่าลงท้ายว่า ไขรี ปรากฏ
อยู่เลย*

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 22 "ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น หากเป็นเพียงเพื่อจะได้ไปซึ่ง
สิทธิอันใดอันหนึ่งหรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง"

มาตรา 736 "ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองจะได้ถอนจำนองก็ได้ ถ้าหากมิได้เป็น
ตัวลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน หรือเป็นทาสาทของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน"

มาตรา 1485 "สามีภริยา อาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรส
โดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะ
เป็นประโยชน์ยิ่งกว่า"

* คำอธิบายในหน้า 114

องค์ประกอบส่วนที่ 4 คำอนุญาต มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

กริยาวลี หรือประโยค จะมีคำให้อนุญาตแสดงการให้อนุญาตอยู่ คือคำว่า ได้ ในวลีว่า ...ก็ทำได้ ...ก็ได้ ..จะ...ก็ได้ ..อาจจะ...ก็ได้ ..ชอบที่จะ...ก็ได้ เป็นต้น

คำว่า ได้ ถือเป็นคำสำคัญขององค์ประกอบที่เป็นคำอนุญาตนี้ ซึ่งเป็นคำแสดงทัศนะประเภทหนึ่งของผู้พูด หรือในที่นี้ คือผู้ทรงอำนาจในทางกฎหมาย ที่จะอนุญาตให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 247 "ถ้าผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงต้องเสียค่าใช้จ่ายไปตามที่จำเป็นเกี่ยวด้วยทรัพย์สินอันตนยึดหน่วงไว้^๕นั้นเพียงใด จะเรียกให้เจ้าทรัพย์ชดใช้ให้ก็ได้"

มาตรา 319 วรรค 1 "ถ้าศาลสั่งให้ลูกหนี้คนที่สามงดเว้นทำการชำระหนี้แล้ว ยั้งยื่นชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของตนเองไว้^๕ ท่านว่าเจ้าหนี้^๕ที่ร้องขอให้ยึดทรัพย์จะเรียกให้ ลูกหนี้คนที่สามนั้นทำการชำระหนี้^๕อีกให้คุ้มกับความเสียหายอันตนได้รับก็ได้"

มาตรา 466 "ในการซื้อขายสิ่งหาปริมาณนั้น หากว่าได้ระบุจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดไว้และผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินนั้นน้อยกว่าที่ได้สัญญาไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะปฏิเสธหรือจะรับเอาไว้และใช้ราคาตามส่วนก็ได้ ตามแต่จะเลือก"

มาตรา 478 "ถ้าผู้ขายเห็นเป็นการสมควร จะสอดเข้าไปในคดีเพื่อปฏิเสธการเรียกร้องของบุคคลภายนอก ก็ชอบที่จะทำได้ด้วย"

มาตรา 688 "เมื่อเจ้าหน้ทวงให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกันจะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว หรือไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขต"

มาตรา 541 "สัญญาเช่านั้นจะทำการเป็นกำหนดว่า ตลอดอายุของผู้ให้เช่า หรือของผู้เช่าก็ได้"

มาตรา 736 "ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองจะไถ่ถอนจำนองก็ได้ ถ้าหากมิได้เป็นตัวลูกหนี้หรือผู้ค้าประกัน หรือเป็นทายาทของลูกหนี้หรือผู้ค้าประกัน"

องค์ประกอบส่วนที่ 5 : กรณียกเว้น องค์ประกอบส่วนนี้มีรูปร่างสัมพันธ์เหมือนกับกรณียกเว้นในสาระชนิดที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. รูปวากยสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำจำกัดความ

สารที่เป็นคำจำกัดความ มีโครงสร้างองค์ประกอบ คือ

[คำศัพท์] + กริยาสมการ + [ความหมาย]

องค์ประกอบของสารที่เป็นคำจำกัดความนี้ มี 3 ส่วนด้วยกัน คือ

- 1) ส่วนของคำศัพท์
- 2) ส่วนของกริยาสมการ (บังคับ)
- 3) ส่วนของความหมาย

องค์ประกอบในแต่ละส่วน จะมีรูปวากยสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบส่วนที่ 1 คำศัพท์ เป็นคำศัพท์ที่ถูกสร้างขึ้นมาใช้โดยเฉพาะ และมีความหมายเฉพาะในทางกฎหมาย คำศัพท์นี้จะแบ่งเป็น 2 กรณี คือ

- 1) กรณีที่คำศัพท์เกิดอยู่หน้าส่วนของกริยาสมการ จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็นนามวลี ที่มีโครงสร้างเป็น

$$\left\{ \begin{array}{l} \underline{\text{อัน}} \\ \underline{\text{อันว่า}} \\ \underline{\text{คำว่า}} \end{array} \right\} + \text{คำศัพท์} + (\text{คำบ่งชี้} \underline{\text{นั้น}})$$

 (นามวลี)

คำศัพท์จะเป็นนามวลีที่ถูกสร้างขึ้นเป็นคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในทางกฎหมาย เพื่อให้
 ให้คำจำกัดความ หรือให้ความหมายต่อไปในส่วนของคำจำกัดความหรือคำอธิบาย คำศัพท์นี้
 มักจะถูกขึ้นต้นด้วยคำว่า อัน อันว่า และ คำว่า และอาจมีคำบ่งชี้ นั้น ต่อท้ายคำศัพท์
 ด้วยก็ได้

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 73 "ทบวงการเมืองนั้น คือกระทรวงและกรมในรัฐบาลเทศบาล
 ปกครองท้องที่ และประชาบาลทั้งหลาย"

มาตรา 505 "อันว่า ขายเพื่อชื้อนั้น คือการซื้อขายกันโดยมีเงื่อนไขให้ผู้
 ได้มีโอกาสตรวจดูทรัพย์สินก่อนรับซื้อ"

มาตรา 850 "อันว่า ประนีประนอมยอมความนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสอง
 ฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้
 แก่กัน"

มาตรา 862 วรรค 2 "คำว่า ผู้เอาประกันภัย" ท่านหมายความว่า คู่สัญญา
 ฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย"

มาตรา 904 "อันผู้ทรงหนี้ หมายความว่าบุคคลผู้มีตัวเงินไว้ในครอบครอง โดย
 ฐานเป็นผู้รับเงินหรือเป็นผู้รับสลักหลัง ถ้าและเป็นตัวเงินสิ่งจำสั้ให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเป็น
 ผู้ทรงเหมือนกัน"

มาตรา 1437 วรรค 1 "ของหมั้น เป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายให้ไว้แก่ฝ่ายหญิงเพื่อ
 เป็นหลักฐานการหมั้นและประกันว่าจะสมรสกับหญิงนั้น..."

มาตรา 1437 วรรค 3 "...สินสอด เป็นทรัพย์สินซึ่งฝ่ายชายให้แก่บิดามารดา
 หรือผู้ปกครองฝ่ายหญิงเพื่อตอบแทน"

2) กรณีคำศัพท์เกิดหลังส่วนของกริยาสมการ จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็นนามวลีที่ถูกสร้างขึ้นมาใช้เป็นคำศัพท์เฉพาะในทางกฎหมาย นามวลีนี้จะเป็นคำนามที่ไม่มีส่วนขยายใด ๆ

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 610 "อันบุคคลผู้ทำความตกลงกับผู้ขนส่งเพื่อให้ขนของส่งไปนั้น เรียกว่า ผู้ส่งหรือผู้ตราส่ง บุคคลผู้ซึ่งเขาส่งของไปถึงนั้น เรียกว่า ผู้รับตราส่ง บ่าเห็นจันจะต้องจ่ายให้เพื่อการขนส่งของนั้น เรียกว่า ค่าระวางพาหนะ"

องค์ประกอบส่วนที่ 2 : กริยาสมการ (Equative Verb) มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นคำกริยาหรือวลี ซึ่งได้แก่

1) กริยาสมการเพื่อที่จะให้คำจำกัดความหรือความหมายของคำศัพท์ข้างหน้า หรือเพื่อบอกลักษณะเฉพาะ หรือคุณสมบัติบางประการของสิ่งที่คำศัพท์ข้างหน้าอ้างถึง ได้แก่ คำกริยา คือ หมายความว่า เป็น และวลีว่า ท่านหมายความว่า.. ท่านหารวมถึง..

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 100 "อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดินกับทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินนั้น หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น อนึ่ง คำว่าอสังหาริมทรัพย์ ท่านหารวมถึงสิทธิทั้งหลายอันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินด้วย"

มาตรา 505 "อันว่าขายเพื่อช้อนั้น คือการซื้อขายกันโดยมีเงื่อนไขให้ผู้ซื้อ
ได้มีโอกาสตรวจดูทรัพย์สินก่อนรับซื้อ"

มาตรา 640 "อันว่าผู้ซื้อใช้คงรูปนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ให้ซื้อ ให้
บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อ ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เปล่า และผู้ซื้อตกลงว่าจะคืน
ทรัพย์สินนั้น เมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว"

มาตรา 862 "ตามข้อความในลักษณะนี้

คำว่า "ผู้รับประกันภัย" ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลง
จะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้

คำว่า "ผู้เอาประกันภัย" ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลง
จะส่งเบี้ยประกันภัย

คำว่า "ผู้รับประกันภัย" ท่านหมายความว่า บุคคลผู้จะพึงได้รับ
ค่าสินไหมทดแทน หรือรับจำนวนเงินไว้ให้

มาตรา 904 "อันผู้ทรงหนี้ หมายความว่า บุคคลผู้มีตัวเงินไว้ในครอบครอง โดย
ฐานเป็นผู้รับเงิน หรือเป็นผู้รับสลักหลัง ถ้าและเป็นตัวเงินสิ่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเป็น
ผู้ทรงเหมือนกัน"

2) กริยาสมการเพื่อที่จะแจกแจงองค์ประกอบของสิ่งที่ถูกอ้างถึงโดยคำศัพท์
ข้างหน้าว่าหมายถึงอะไรบ้าง และมีคุณสมบัติอย่างไร ซึ่งก็คือ คำกริยาว่า ได้แก่

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 103 "โทษทรัพย์สิน ได้แก่สังหาริมทรัพย์ซึ่งเมื่อใช้ย่อมเสียดัง
เสื่อมสลายไปในทันใดเพราะการใช้มัน หรือซึ่งใช้ไปในที่สุดย่อมสิ้นเปลืองหมดไป"

มาตรา 106 "ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ ได้แก่ ทรัพย์สินที่ไม่สามารถจะถือเอาได้ และทรัพย์สินที่ไม่โอนให้กันได้โดยชอบด้วยกฎหมาย"

มาตรา 112 "อันว่านิติกรรมนั้น ได้แก่ การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมาย และด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ"

นอกจากนี้ ยังมีกริยา คือ ที่ทำหน้าที่เป็นกริยาเพื่อการแจกแจงได้ด้วย ซึ่งพบเพียงมาตราเดียว คือมาตรา 73 ดังนี้

มาตรา 73 "ทบวงการเมืองนั้น คือ กระทรวงและกรมในรัฐบาลเทศบาล ปกครองท้องถิ่น และประชาบาลทั้งหลาย"

3) กริยาสัมการเพื่อที่จะบอกว่า ความหมายดังที่ให้ไว้ข้างหน้าคำกริยานี้มีชื่อ เรียกว่าอะไร กริยาแสดงความเท่ากันนี้มีเพียงคำเดียวคือ คำกริยา เรียกว่า

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 610 "อันบุคคลผู้ทำความตกลงกับผู้ขนส่งเพื่อให้ขนของส่งไปนั้น เรียกว่า ผู้ส่งหรือผู้ตราส่ง

บุคคลผู้ซึ่งเขาส่งของไปถึงนั้น เรียกว่า ผู้รับตราส่ง

บำเหน็จอันจะต้องจ่ายให้เพื่อการขนส่งของนั้น เรียกว่า

ค่าระวางพาหนะ"

องค์ประกอบส่วนที่ 3 : ความหมาย ความหมายแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

1) ความหมายที่บอกค่าจำกัดความ คุณสมบัติของสิ่งที่ถูกอ้างถึงโดยคำศัพท์ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

ก) กรณีที่ความหมายอยู่หน้ากริยาสมการ จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

(อัน) + นามวลี + คุณาประโยค + คำบ่งชี้ อัน

คุณาประโยค (Relative clause) นี้ เป็นส่วนขยายนามวลี ที่มีคำเชื่อม อัน, ผู้ และ ผู้ซึ่ง เป็นตัวเชื่อม

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 610 "อันบุคคลผู้ทำความตกลงกับผู้ขนส่งเพื่อให้ขนของส่งไปนั้น เรียกว่า ผู้ส่งหรือผู้ตราส่ง

บุคคลผู้ซึ่งเขาส่งของไปถึงนั้น เรียกว่า ผู้รับตราส่ง

บำเหน็จอันจะต้องจ่ายให้เพื่อการขนส่งของนั้น เรียกว่า

ค่าระวางพาหนะ"

ข) กรณีที่มีความหมายอยู่หลังกริยาสมการ จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

นามวลี + (คุณาประโยค) { ที่, ซึ่ง, อัน, ผู้ }

ในส่วนนี้ คุณาประโยค (Relative clause) จะเป็นส่วนที่ขยายนามวลี ที่มีคำเชื่อม ที่, ซึ่ง, อัน และ ผู้ เป็นตัวเชื่อม

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 112 "อันว่านิติกรรมนั้นได้แก่ การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมาย และด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ"

มาตรา 850 "อันว่าประนีประนอมยอมความนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้ แก่กัน"

มาตรา 904 "อันผู้ทรงหนี้ หมายความว่าบุคคลผู้มีตัวเงินไว้ในครอบครอง โดยฐานเป็นผู้รับเงินหรือเป็นผู้รับสลักหลัง ถ้าและเป็นตัวเงินสิ่งจำยให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเป็นผู้ทรงเหมือนกัน"

มาตรา 1012 "อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเข้ากัน เพื่อกระทำกิจการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้ แต่กิจการที่ทำนั้น"

มาตรา 1437 วรรค 1 "ของหมั้น เป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายให้ไว้แก่ฝ่ายหญิงเพื่อเป็นหลักฐานการหมั้นและประกันว่าจะสมรสกับหญิงนั้น..."

2) ความหมายที่บอกองค์ประกอบของสิ่งที่ถูกอ้างถึงโดยคำศัพท์
 จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็นนามวลีที่มากกว่า 1 ขึ้นไป ซึ่งนามวลีนี้อาจเป็นนามวลี
 เดี่ยว ๆ หรือเป็นนามวลี + คุณูประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า เช่นที่ อัน ซึ่ง ที่ ก็ได้
 เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 73 "ทบวงการเมืองนั้น คือกระทรวงและกรมในรัฐบาลเทศบาล
ปกครองท้องถิ่น และประชาบาลทั้งหลาย"

มาตรา 103 "โทษทรัพย์สิน ได้แก่สิ่งหาทรัพย์สินซึ่งเมื่อใช้ย่อมเสียภาวะ
เสื่อมสลายไปในทันใดเพราะการใช้นั้น หรือซึ่งใช้ไปในที่สุดย่อมสิ้นเปลืองหมดไป"

มาตรา 106 "ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ ได้แก่ทรัพย์สินเช่นที่ไม่สามารถจะถือเอาได้ และ
ทรัพย์สินซึ่งไม่โอนให้กันได้โดยชอบด้วยกฎหมาย"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

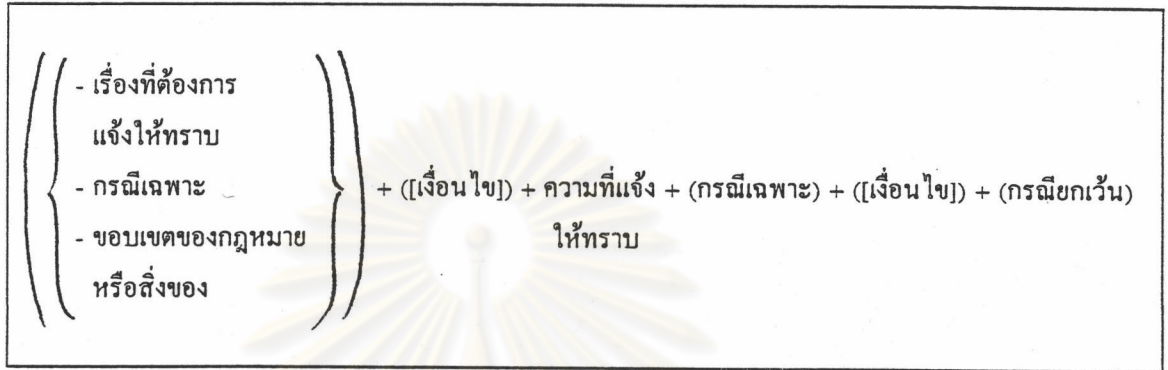
สรุปรูปร่างกยสัมพันธ์ของสาระที่เป็นคำจำกัดความ

คำศัพท์	กริยาสมการ	ความหมาย
<ul style="list-style-type: none"> • { "อัน" } + คำศัพท์ + (คำบ่งชี้ "นั้น") { "อันว่า" } { "คำว่า" } (NP) • ("อัน") + NP + คุณานุกรประโยค + คำบ่งชี้ "นั้น" 	<ul style="list-style-type: none"> • "คือ" • "หมายความว่า" • "เป็น" • "ท่านหมายความว่า.." • "ท่านหมายรวมถึง.." • "เรียกว่า" • "ได้แก่" 	<ul style="list-style-type: none"> • ("อัน") + NP + คุณานุกรประโยค • NP + คุณานุกรประโยค

ความหมาย	กริยาสมการ	คำศัพท์
("อัน") + NP + คุณานุกรประโยค + คำบ่งชี้ "นั้น"	<ul style="list-style-type: none"> • "คือ" • "หมายความว่า" • "เป็น" • "ท่านหมายความว่า.." • "ท่านหมายรวมถึง.." • "เรียกว่า" • "ได้แก่" 	นามวลีที่ไม่มีส่วนขยายใด ๆ

4. รูปวากยสัมพันธ์ของสาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ มีโครงสร้างองค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบของสาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ มี 6 ส่วน คือ

- 1) ส่วนของเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ (ให้เลือก)
- 2) ส่วนของกรณีเฉพาะ (ให้เลือก)
- 3) ส่วนของขอบเขตของกฎหมายหรือสิ่งของ (ให้เลือก)
- 4) ส่วนของเงื่อนไข (ให้เลือก)
- 5) ส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ (บังคับ)
- 6) ส่วนของกรณียกเว้น (ให้เลือก)

รูปวากยสัมพันธ์ในองค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบส่วนที่ 1 : เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ รูปวากยสัมพันธ์จะเป็น นามวลี ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของกริยาหลักในประโยค และมีโครงสร้างเป็น

(อื่น) + นามวลี + (คำบ่งชี้ นั้น/นี้)

ข้อสังเกต : คำว่า อัน จะปรากฏร่วมกับคำว่า นั้น เสมอ จะไม่ปรากฏกับคำว่า นี้ เลย เช่น "อันอสังหาริมทรัพย์นั้น ..." ในมาตรา 703 แต่คำว่า นั้น และ นี้ สามารถปรากฏเดี่ยว ๆ ได้*

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 154 วรรค 2 "...แต่การสละนี้ ส่อมไม่กระทบกระทั่งถึงประโยชน์อันคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะพึงได้รับแต่เงื่อนเวลานั้น"

มาตรา 238 "การเพิกถอนดังกล่าวมาในบทมาตราก่อนนั้นไม่อาจกระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลภายนอก อันได้มาโดยสุจริตก่อนเริ่มฟ้องคดีขอเพิกถอน"

มาตรา 361 วรรค 1 "อันสัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทางนั้น ส่อมเกิดเป็นสัญญาขึ้นแต่เวลาเมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ..."

มาตรา 484 "ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบ ส่อมไม่คุ้มผู้ขายให้พ้นจากการต้องส่งเงินคืนตามราคา เว้นแต่จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา 667 "ค่าสินทรัพย์ซึ่งฝากนั้น ส่อมตกแก่ผู้ฝากเป็นผู้เสีย"

มาตรา 703 "อันอสังหาริมทรัพย์นั้น อาจจำนองได้ไม่ว่าประเภทใด ๆ"

มาตรา 1006 "การที่ลงลายมือชื่ออันหนึ่งในตัวเงินเป็นลายมือปลอม ส่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์แห่งลายมือชื่ออื่น ๆ ในตัวเงินนั้น"

มาตรา 1135 "หุ้นชนิดที่มีใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือนั้น ส่อมโอนกันได้เพียงด้วยส่งมอบใบหุ้นแก่กัน"

* ดูคำอธิบายในหน้า 90-91 ประกอบ

มาตรา 1243 "บริษัทใหม่นี้ ส่อมได้ไปทั้งสิทธิและความรับผิดชอบที่มีอยู่กับ
บริษัทเดิมอันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น"

มาตรา 1647 "การแสดงเจตนาที่กำหนดการเพื่อตายนั้น ส่อมทำได้ด้วยคำสั่ง
ครั้งสุดท้ายที่กำหนดไว้ในพินัยกรรม"

องค์ประกอบส่วนที่ 2 : กรณีเฉพาะ มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

1) กรณีที่กรณีเฉพาะอยู่หน้าส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ

ก. ถ้ากรณีเฉพาะนี้เป็นกรณีเฉพาะเจาะจง จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

วลิตายตัว ในกรณี... + (คำบ่งชี้ นี้)

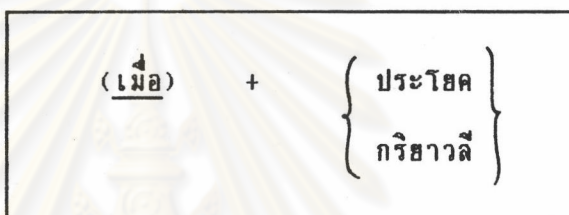
ตัวอย่างเช่น

มาตรา 1291 ทวิ วรรค 2 "...ในกรณีหลังนี้ ผู้จัดการสมาคมอาจออกทรัพย์สินคำสั่ง
ปิดประชุมนั้นไปยังคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่จะได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อการนี้..."

* ดูคำอธิบายในหน้า 96

มาตรา 1482 "ในกรณีจะมีสัญญาก่อนสมรส หรือสัญญาระหว่างสมรสจะระบุให้สามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้จัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียวหรือไม่ก็ตาม อีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือน หรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวได้"

๓. ถ้ากรณีเฉพาะนี้เป็นสถานการณ์เฉพาะที่ถูกล่ามโซ่ขึ้นมาเป็นสถานการณ์จำลองใด ๆ รูปวากยสัมพันธ์จะเป็น

คำว่า เมื่อ นี้เป็นคำเชื่อมที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง กล่าวคือ เมื่อใดก็ตามที่มีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นแล้ว จะมีผลอย่างไรต่อไป ซึ่งคำว่า เมื่อ นี้อาจปรากฏหรือไม่ก็ได้

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 175 "เมื่อฟ้องคดียังศาลแล้ว อาศัยความยอมสละคดีอยู่จนกว่าคดีนั้นจะได้วินิจฉัยถึงที่สุดหรือเสร็จไปเป็นประการอื่น"

มาตรา 181 "เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงแล้ว ระยะเวลาที่ได้ล่วงไปก่อนนั้นย่อมไม่นับเข้าในอายุความ"

มาตรา 277 วรรค 2 "...เมื่อมีบุริมสิทธิสามัญกับบุริมสิทธิพิเศษ ท่านว่าบุริมสิทธิพิเศษย่อมอยู่ในลำดับก่อน..."

มาตรา 295 "ข้อความจริงอื่นใดนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา 292 ถึง 294 นั้น เมื่อเป็นเรื่องเข้าถึงตัวลูกหนี้ร่วมกันคนใด ก็ย่อมเป็นไปเพื่อคุณและโทษแต่เฉพาะแก่ลูกหนี้คนนั้น เว้นแต่จะปรากฏว่าขัดกับสภาพแห่งหนี้เอง"

มาตรา 367 "สัญญาใดคู่สัญญาได้ถือว่าเป็นอันได้ทำกันขึ้นแล้ว แต่แท้จริงยังมิได้ ตกลงกันในข้อหนึ่งข้อใด อันจะต้องทำความตกลงให้สำเร็จ ถ้าจะพึงอนุมานได้ว่า ถึงหากจะไม่ทำความตกลงกันในข้อนี้ได้สัญญานั้นก็จะได้ทำขึ้นไว้ ทว่าข้อความส่วนที่ได้ตกลงกันแล้วก็ย่อมเป็นอันสมบูรณ์"

มาตรา 940 วรรค 3 "เมื่อผู้รับอาวัลได้ใช้เงินไปตามตัวแลกเงินแล้วย่อมได้ สิทธิในอันจะได้เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้ กับทั้งบุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบตัวผู้นั้น"

2) กรณีทีกรณีเฉพาะอยู่หลังส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ รูปวากยสัมพันธ์จะเป็น

เมื่อ + ประโยค

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 769 "อันจำนำย่อมระงับสิ้นไป

(1) เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไป เพราะเหตุประการอื่นมิใช่

เพราะอายุความ

หรือ (2) เมื่อผู้รับจำนำ ยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่ครอบครองของผู้จำนำ"

มาตรา 826 วรรค 2 "...อนึ่ง สัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไป เมื่อคู่สัญญา ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตายหรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือล้มละลาย เว้นแต่จะปรากฏว่าขัดกับข้อสัญญาหรือสภาพแห่งกิจการนั้น"

มาตรา 1698 "ข้อพิพาทนั้นย่อมตกไป

- (1) เมื่อผู้รับพิพาทตายก่อนผู้ทำพิพาท
- (2) เมื่อข้อกำหนดพิพาทเป็นผลใช้ได้ ต่อเมื่อเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งสำเร็จลง และผู้รับพิพาทตายเสียก่อนเงื่อนไขสำเร็จ หรือปรากฏเป็นที่แน่นอนอยู่แล้วว่าเงื่อนไขนั้นไม่อาจจะสำเร็จได้
- (3) เมื่อผู้รับพิพาทบอกสละพิพาท
- (4) เมื่อทรัพย์สินทั้งหมดที่ยกให้สูญหาย หรือถูกทำลายโดยผู้ทำพิพาทมิได้ ตั้งใจในระหว่างที่ผู้ทำพิพาทยังมีชีวิตอยู่ และผู้ทำพิพาทมิได้ได้มาซึ่งของแทน หรือซึ่งสิทธิที่จะเรียกค่าทดแทนในการที่ทรัพย์สินนั้นสูญหายไป"

องค์ประกอบส่วนที่ 3 : ขอบเขตของกฎหมายและสิ่งของ

- 1) ขอบเขตของกฎหมาย มีรูปร่างสัมพันธ์เป็น

วลิตายตัว ภาษาใต้บังคับแห่ง + นามวลี

วลิตายตัวนี้เป็นวลีที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ซึ่งก็คือวลี ภาษาใต้บังคับแห่ง ส่วนนามวลีจะเป็นนามวลีที่เป็นกฎหมาย ตัวยกมาตรา หรือบทบัญญัติทางกฎหมาย

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 70 "ภายในบังคับแห่งบทมาตราก่อนนี้ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา เว้นเสียแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งว่าโดยสภาพจะพึงมีพึงเป็นได้เฉพาะแก่บุคคลธรรมดาเท่านั้น"

มาตรา 1336 "ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย"

2) ขอบเขตของสิ่งของ มีรูปร่างสัมพันธ์เป็นบุพพทวลี ซึ่งมีโครงสร้างเป็น

คำบุพพท ใน + นามวลี + (คำบ่งชี้ นั้น)

นามวลีจะเป็นนามวลีที่เป็นสิ่งของ คือเป็นนามวลีที่เป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ใช่กฎหมายหรือตัวบทกฎหมาย หรือบทบัญญัติทางกฎหมาย เช่น เป็น ความเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก สัญญาประกันชีวิต จำนวนกรรมการ เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 88 "ในความเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก มูลนิธิที่ได้รับอำนาจแล้ว มีผู้จัดการทั้งหลายเป็นผู้แทนของมูลนิธินั้น"

มาตรา 184 วรรค 1 "ในส่วนสิทธิของผู้เช่า หรือของบุคคลวิกลจริต ไม่ว่าศาลจะได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือไม่ อันจะว่ากล่าวเอาความแก่ผู้แทนโดยชอบธรรมของตานั้น อายุความไม่ครบบริบูรณ์ จนกว่าจะพ้นปีหนึ่งภายหลังบุคคลนั้นได้ถึงความสามารถเต็มภูมิ หรือจนกว่าจะได้มีผู้แทนโดยชอบธรรมขึ้นใหม่"

มาตรา 889 "ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จำนวนเงินออมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง"

มาตรา 1159 "ในจำนวนกรรมการนั้น แม้ตำแหน่งจะว่างไปบ้าง กรรมการที่มี
ตัวอยู่ก็ย่อมทำกิจการได้..."

องค์ประกอบส่วนที่ 4 : เงื่อนไข แบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

1) กรณีที่ส่วนของเงื่อนไขปรากฏอยู่หน้าส่วนของกรณัจึงความให้ทราบ

รูปวากยสัมพันธ์จะเป็น

$$\underline{\text{ถ้า}} + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยค} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\} + (\text{คำว่า } \underline{\text{ซึ่ง}})$$

ประโยคหรือกริยาวลีที่แสดงเงื่อนไข จะต้องขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมแสดง
เงื่อนไข ซึ่งพบอยู่คำเดียวคือคำว่า ถ้า และอาจมีคำลงท้ายว่า ซึ่ง ด้วยก็ได้ ซึ่งคำว่า
ซึ่ง จะเกิดกับส่วนของเงื่อนไขเท่านั้น ไม่ปรากฏกับส่วนอื่น ๆ และอาจจะปรากฏหรือไม่
ก็ได้ ไม่มีผลใด ๆ ต่อความหมายของเงื่อนไขที่อยู่ข้างหน้า

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 172 "ถ้าลูกหนี้รับสภาพต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องด้วยทำหนังสือ
รับสภาพให้ก็ตาม ด้วยใช้เงินให้บางส่วน ด้วยส่งดอกเบี้ยหรือด้วยให้ประกันก็ตาม หรือ
ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่า ยอมรับสภาพ
ตามสิทธิเรียกร้องนั้นก็ตาม ท่านว่าอาชญากรรมย่อมระงับลง"

มาตรา 403 "ถ้าผู้จัดการมิได้มีบรรพเจตนาจะเรียกให้ตัวการชดใช้คืน ผู้จัดการก็ย่อมไม่มีสิทธิเรียกร้องเช่นนั้น"

มาตรา 700 "ถ้าค่าประกันหนั้นจะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอน และเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไซ้ร้ ท่านว่าผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ"

มาตรา 727 "ถ้าบุคคลคนเดียวจำนองทรัพย์สินแห่งตน เพื่อประกันหนั้นบุคคลอื่นจะต้องชำระและได้ระบล่าดับไว้ด้วยไซ้ร้ ท่านว่าการที่ผู้รับจำนองยอมปลดหนั้นให้แก่ผู้จำนองคนหนั้นนั้น ย่อมทำให้ผู้จำนองคนหลัง ๆ ได้หลุดพ้นด้วยเพียงขนาดที่เขาต้องรับความเสียหายแต่การนั้น"

2) กรณีส่วนของเงินไซ้ปรากฏอยู่หลังส่วนของการแจ้งความให้ทราบ
จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

$$\text{ต่อเมื่อ} + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยชน์} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\}$$

ประโยชน์หรือกริยาวลีจะขึ้นต้นด้วยคำว่า ต่อเมื่อ ซึ่งเป็นคำเชื่อมที่แสดงเงื่อนไขว่า ถ้าจะทำอย่างนั้นได้หรือจะเป็นอย่างนั้นได้ ก็ต่อเมื่อทำอย่างนี้แล้ว และสิ่งที่น่าสังเกตคือ คำว่า ต่อเมื่อ จะเป็นการแสดงเงื่อนไขที่ค่อนข้างเด็ดขาด คือ ถ้าไม่มีเงื่อนไขหลังคำว่า ต่อเมื่อ แล้ว ส่วนของความที่แจ้งให้ทราบข้างหน้า"ต่อเมื่อ" จะไม่เกิดขึ้นเด็ดขาด นอกจากนั้นส่วนของเงื่อนไขจะไม่ลงท้ายด้วยคำว่า ไซ้ร้ เลข ดังเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 454 "การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งให้ค้ำมั่นไว้ก่อนว่าจะซื้อหรือขายนั้น จะมีผลเป็นการซื้อขาย ต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้บอกกล่าวความจำนงว่า จะทำการซื้อขายนั้นให้สำเร็จตลอดไป และคำบอกกล่าวเช่นนั้นได้ไปถึงบุคคลผู้ให้ค้ำมั่นแล้ว"

มาตรา 523 "การให้หนี้ ท่านว่ายอมสมทบต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้"

มาตรา 1036 "อันหุ้นส่วนผู้จัดการนั้น จะเอาออกจากตำแหน่งได้ ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยินยอมพร้อมกัน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น"

องค์ประกอบส่วนที่ 5 : ความที่แจ้งให้ทราบ มีรูปร่างสัมพันธ์เป็น

$$\left(\text{ท่านว่า} \right) + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยชน์} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\} \text{ยอม/อาจ}$$

ภายในประโยคหรือกริยาวลี จะมีคำช่วยกริยา ยอม และ อาจ แสดงข้อความที่เป็นไปได้ตามปกติทั่วไป เป็นการบอกเล่าทั่ว ๆ ไป ซึ่งในส่วนนี้จะไม่มีข้อความที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ หรือการให้อนุญาต หรือการให้คำจำกัดความแต่อย่างใดเลย

คำว่า อาจ และ ยอม นี้เป็นคำสำคัญขององค์ประกอบส่วนที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ ทั้งสองคำนี้เป็นคำแสดงทัศนะประเภทหนึ่ง คือคำแสดงทัศนะบอกความเป็นไปได้หรือมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ เป็นการแจ้งความให้ทราบถึงเรื่องที่จะอาจเกิดขึ้นได้ หรือเรื่องที่ย่อมจะเกิดขึ้นได้เป็นของธรรมดา แต่คำว่า ยอม จะบอกถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดเรื่องนั้น ๆ ขึ้นได้แน่นอนกว่าคำว่า อาจ ถ้าใช้คำว่า อาจ จะมีความ

แน่นอนเพียง 50% เพราะความที่ได้น้ำแข็งไปตามนี้อาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ แต่ถ้าใช้คำว่า ย่อม จะมีความแน่นอนในการเกิดขึ้นมากกว่าไม่เกิดขึ้น ซึ่งความน่าจะเป็นของการเกิดขึ้นของเรื่องหรือความที่น้ำแข็งให้ทรบไปนี้เป็นประมาณ 80% ที่เดชะ

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 484 "ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบไม่คุ้มผู้ชายให้พ้นจากการต้อง
ส่งเงินคืนตามราคา เว้นแต่จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น"

มาตรา 691 "ถ้าผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ ท่านว่าผู้ค้าประกันย่อม
ไม่มีสิทธิตั้งกล่าวไว้ในมาตรา 688, 689 และ 690"

มาตรา 700 "ถ้าผู้ค้าประกันอื่นจะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอน และ
เจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไซ้ ท่านว่าผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด"

มาตรา 814 "ตัวแทนช่วง ย่อมรับผิดชอบโดยตรงต่อตัวการฉ้อโกงกลับกันก็ฉ้อโกงนั้น"

มาตรา 820 "ตัวการ ย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลาย อัน
ตัวแทน หรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน"

มาตรา 889 "ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จำนวนเงินย่อมอาศัยความทรงชีพ
หรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง"

มาตรา 1135 "หุ้นชนิดที่มีใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือนั้น ย่อมโอนกันได้เพียงด้วยส่งมอบ
ใบหุ้นแก่กัน"

มาตรา 1318 "บุคคลอาจได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์แห่งสังหาริมทรัพย์ อันไม่มีเจ้าของ
โดยเข้าถือเอา เว้นแต่การเข้าถือเอานั้นต้องห้ามตามกฎหมายหรือฝ่าฝืนสิทธิของบุคคลอื่นที่
จะเข้าถือเอาสังหาริมทรัพย์นั้น"

องค์ประกอบส่วนที่ 6 : กรณีชกเว้น มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{เว้นแต่} \\ \text{เว้นเสียแต่} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{l} \text{ประโยค} \\ \text{กริยาวลี} \end{array} \right\}$$

ประโยคหรือกริยาวลี จะขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมที่แสดงการชกเว้น ได้แก่คำว่า เว้นแต่ เว้นเสียแต่

ตัวอย่างเช่น

มาตรา 70 "ภายในบังคับแห่งบทมาตราก่อนนี้ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา เว้นเสียแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งว่าโดยสภาพจะพึงมีพึงเป็นได้เฉพาะแก่บุคคลธรรมดาเท่านั้น"

มาตรา 484 "ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบไม่คุ้มผู้ขายให้พ้นจากการต้องส่งเงินคืนตามราคา เว้นแต่จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น"

มาตรา 1129 "อันว่าหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นซึ่งมีชื่อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น"

สรุปความรู้จากยสัมพันธ์ของสาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ	เงื่อนไข	ความที่แจ้งให้ทราบ	กรณีเฉพาะ	เงื่อนไข	กรณียกเว้น
<ul style="list-style-type: none"> NP : ("อัน") + NP + (คำบ่งชี้ "นั้น"/"นี้") 	"ถ้า" + (S) + ("ใช่") (VP)	("ท่านว่า") + (S) + ("ยอม") (VP) ("อาจ")	("เมื่อ") + (S) (VP)	"ต่อเมื่อ" + (S) (VP)	"เว้นแต่" + (S) ("เว้นเสียแต่") (VP)
กรณีเฉพาะ					
<ul style="list-style-type: none"> วลี "ในกรณี." + (คำบ่งชี้ "นี้") ("เมื่อ") + (S) (VP) 					
ขอบเขตของกฎหมายและสิ่งของ					
<ul style="list-style-type: none"> วลีเฉพาะ "ภายใต้บังคับแห่ง" + NP คำบุพบท "ใน" + NP + (คำบ่งชี้ "นั้น") 					

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสารกับรูปวากยสัมพันธ์ของสาร

จากผลการวิเคราะห์ จะเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสารแต่ละชนิดกับรูปวากยสัมพันธ์ของสารแต่ละชนิดนั้น มีแนวโน้มที่จะเป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ชนิดของสารจะเป็นตัวกำหนดรูปวากยสัมพันธ์ของสาร ดังนั้นสารแต่ละชนิดก็จะมีรูปวากยสัมพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป ในทางกลับกัน รูปวากยสัมพันธ์อาจเป็นตัวบ่งบอกถึงสารได้ว่าเป็นสารชนิดใด คือในรูปวากยสัมพันธ์นั้นจะมีคำหรือวลีสำคัญ แสดงสารแต่ละชนิดอยู่ ดังนี้

สารที่เป็นคำสิ่งหรือข้อบังคับ จะมีองค์ประกอบหลักที่ขาดไม่ได้คือส่วนของคำสิ่งหรือข้อบังคับซึ่งเป็นส่วนที่มีคำหรือวลีสำคัญ แสดงการบังคับหรือสิ่งปรากฏอยู่ด้วย (คำหรือวลีที่เน้นสีเข้มจะแสดงคำหรือวลีที่สำคัญ) รูปวากยสัมพันธ์ของส่วนของการบังคับหรือสิ่งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

$$(1) \begin{Bmatrix} \text{ท่านว่า} \\ \text{ท่านบังคับว่า} \\ \text{ท่านให้} \\ \text{ให้} \end{Bmatrix} + \begin{Bmatrix} S \\ VP \end{Bmatrix} \begin{Bmatrix} \text{ต้อง} \\ \text{ไม่ต้อง} \end{Bmatrix}$$

$$(2) \begin{Bmatrix} \text{ท่าน} \\ \text{ท่านว่า} \end{Bmatrix} + \begin{Bmatrix} S \\ VP \end{Bmatrix} \begin{Bmatrix} \text{ห้ามมิให้} \\ \text{มิให้...} \\ \text{...ไม่ได้} \\ \text{...หาได้ไม่} \\ \text{หา...ได้ไม่} \end{Bmatrix}$$

$$(3) \quad (\text{ท่านว่า}) + \left\{ \begin{array}{l} S \\ VP \text{ เป็นโทษะ หรือ เป็นโทษะ} \end{array} \right\}$$

รูปวากยสัมพันธ์เหล่านี้จะมีคำหรือวลีที่สำคัญ แสดงถึงการบังคับหรือสิ่งปรากฏอยู่ ซึ่งคำเหล่านี้จะไม่พบในสาระชนิดอื่น ๆ ดังนั้น หากเนื้อความใดมีรูปวากยสัมพันธ์ดังข้างต้นนี้ปรากฏอยู่ ก็จะต้องเป็นสาระชนิดที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับเท่านั้น

สาระที่เป็นคำอนุญาต จะมีองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ คือ ส่วนของคำอนุญาต ซึ่งจะมืรูปวากยสัมพันธ์เป็น

$$\left\{ \begin{array}{l} S \\ VP \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \dots \text{ก็ทำได้} \\ \dots \text{ก็ได้} \\ \dots \text{จะ...ก็ได้} \\ \dots \text{อาจจะ...ก็ได้} \\ \dots \text{ขอที่จะ...ก็ได้} \end{array} \right\}$$

ภายในโครงสร้างส่วนนี้ จะมีคำสำคัญ ที่แสดงการให้อนุญาตอยู่ คือ คำว่า ได้ ซึ่งมักพบอยู่ในวลีว่า ...ก็ทำได้ ...ก็ได้ ...จะ...ก็ได้ ...อาจจะ...ก็ได้ และ ...ขอที่จะ...ก็ได้ เป็นต้น คำหรือวลีเหล่านี้ ล้วนแต่แสดงให้เห็นว่าเป็นสาระที่เป็นการให้อนุญาตทั้งสิ้น

สาระที่เป็นคำจำกัดความ จะมีองค์ประกอบเป็น

[คำศัพท์]	+	กริยาสมการ	+	[ความหมาย]
-----------	---	------------	---	------------

- องค์ประกอบทั้งสามส่วนนี้ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ โดยที่
- (1) คำศัพท์จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็น นามวลีที่เป็นคำศัพท์เฉพาะในทางกฎหมาย
 - (2) ความหมาย จะมีรูปวากยสัมพันธ์เป็น (อัน) + NP + คุณานุประโยค + คำบ่งชี้ นั้น ในกรณีที่ความหมายอยู่หน้ากริยาแสดงความเท่ากัน และ NP + (คุณานุประโยค ที่, ซึ่ง, อัน, ผู้) ในกรณีที่ความหมายอยู่หลังส่วนของกริยาแสดงความเท่ากัน และ
 - (3) กริยาสมการ ที่แสดงให้เห็นว่าคำศัพท์ที่มาข้างหน้านั้น มีความหมายเท่ากับความหมายที่อยู่ข้างหลัง หรือความหมายที่มาข้างหน้านั้น คือสิ่งเดียวกับคำศัพท์เฉพาะที่อยู่ข้างหลัง ซึ่งได้แก่ คำกริยาว่า คือ เป็น หมายความว่า หมายรวมถึง ได้แก่ เรียกว่า และวลีว่า ท่านหมายความว่า ท่านหมายรวมถึง

ถ้าเป็นสาระที่เป็นคำจำกัดความ จะต้องมียุคประกอบครบทั้ง 3 ส่วนนี้ และรูปวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบแต่ละส่วนก็จะเป็นไปดังข้างต้นด้วย

สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ จะมียุคประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ คือ ส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ ซึ่งมีรูปวากยสัมพันธ์ของส่วนนี้เป็น

$$\boxed{\text{(ท่านว่า)} + \left\{ \begin{array}{l} S \\ VP \end{array} \right\} \text{ยอม/อาจ}}$$

ภายในโครงสร้างส่วนนี้ จะมีคำช่วยกริยา "ยอม" และ "อาจ" ถือเป็นคำสำคัญ (Key Word) แสดงทัศนคติของการบอกความเป็นไปได้ตามปกติทั่วไป เป็นการบอกเล่าหรือแจ้งความให้ทราบโดยทั่ว ๆ ไป ว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเรื่องหนึ่งเรื่องใด อาจเกิดขึ้นได้ หรือ ยอมเกิดขึ้นได้ ในส่วนนี้ จะไม่พบข้อความที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ หรือการให้อนุญาต หรือการให้คำจำกัดความแต่อย่างใดเลย

จะเห็นว่า สารแต่ละชนิดจะมีองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ และมีค่าหรือวลีที่สำคัญในองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้นั้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นสารแต่ละชนิดนั้น ๆ ด้วย รูปวากยสัมพันธ์แต่ละชนิดก็ถูกจำกัดโดยชนิดของสารแต่ละชนิด และมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าเป็นสารชนิดใด (ถ้าจะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถดูรายละเอียดได้จากสรุปรูปวากยสัมพันธ์ของสารแต่ละชนิดเปรียบเทียบกัน) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสารกับรูปวากยสัมพันธ์ของสารมีแนวโน้มที่จะเป็น ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

สรุป

จากการวิเคราะห์ในบทนี้ จะเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีวิจนลีลาในระดับวากยสัมพันธ์ ซึ่งในระดับวากยสัมพันธ์นี้ สามารถวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ออกมาได้ เป็นรูปวากยสัมพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะ 4 รูปแบบ คือ รูปวากยสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ รูปวากยสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำอนุญาต รูปวากยสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำจำกัดความ และรูปวากยสัมพันธ์ของสารที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ ซึ่งวากยสัมพันธ์ทั้ง 4 รูปแบบนี้ จะมีลักษณะที่เฉพาะแตกต่างกันไปดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การที่ประมวลกฎหมายนี้มีรูปวากยสัมพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะอยู่ 4 รูปแบบ ก็มาจากการที่ประมวลกฎหมายนี้มีสารที่สำคัญอยู่ 4 ชนิด ทำให้สี่รูปวากยสัมพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะออกมาได้ 4 รูปแบบ โดยแต่ละรูปแบบ จะมีค่าหรือวลีที่สำคัญ แสดงให้เห็นถึงความเป็นสารชนิดนั้น ๆ อยู่ในองค์ประกอบหลักที่ขาดไม่ได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า ชนิดของสารและรูปวากยสัมพันธ์ของสารมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน นอกจากนี้ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังมีการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะและมักพบอยู่เสมอ เป็นต้นว่า มีการใช้คำเน้นให้เห็นถึงแก่นความที่ชัดเจน เช่น อัน... นั้น ... นั้น อัน... ... ก็ดี เป็นต้น มีการใช้คำสรรพนาม ท่าน ท่านว่า เพื่อให้กฎหมายดูศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจ น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการใช้ศัพท์และสำนวนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยว่ามีการใช้คำศัพท์เฉพาะและสำนวนเฉพาะอย่างไรบ้าง